ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Obec a ekonomická činnost

Municipality and its economic activity

Kristina Hubková

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Obec a ekonomická činnost“

vypracoval/a samostatně pod odborným dohledem vedoucí/vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v přiložené bibliografii.

Plzeň dne 17. 4. 2024 v. r. Kristina Hubková

Zásady pro vypracování práce

1. Zpracujte teoretická východiska k problematice územně samosprávných celků a ekonomické činnosti obcí.
2. Představte zvolenou obec a její ekonomické aspekty.
3. Analyzujte ekonomické činnosti organizace zřizované zvolenou obcí.
4. Zhodnoťte ekonomickou činnost obce a stanovte možná doporučení pro potencionální rozvoj ekonomické činnosti.

Studijní program

Podniková ekonomika a management

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí práce Ing. Pavlíně Hejdukové Ph.D., za její ochotu, pomoc, cenné rady a vstřícnost během zpracování této bakalářské práce.

Dále děkuji Ing. Pavle Kroupové z Městského úřadu v Přešticích za ochotu, za poskytnutí materiálů a užitečných informací ke zpracování této bakalářské práce. Děkuji také rodině a přátelům za trpělivost a důvěru během celého studia.

Obsah

Úvod **7**

Cíl a metodika práce **9**

1 Vymezení územního samosprávného celku **10**

1.1 Vznik a vývoj územní samosprávy 10

1.2 Postavení obce v rámci veřejného sektoru 11

1.3 Předpoklady fungování územní samosprávy 12

2 Základní charakteristika obce **13**

2.1 Obec 13

2.1.1 Občané obce 13

2.1.2 Orgány obce 14

2.1.3 Kategorizace obcí 14

2.1.4 Samostatná a přenesená působnost obce 15

2.1.5 Majetek obce 15

2.2 Rozpočet obce 16

2.2.1 Příjmy obce 17

2.2.2 Výdaje obce 18

3 Organizace zřizované obcí **21**

3.1 Příspěvkové organizace 21

3.2 Organizační složky 24

3.3 Obchodní společnosti 24

4 Město Přeštice **26**

4.1 Představení města Přeštice 26

4.1.1 Městský úřad 27

4.2 Organizace zřizované městem 28

5 Analýza finančního hospodaření obce 30

5.1 Příjmy obce z let 2019-2022 30

5.2 Výdaje obce z let 2019-2022 35

5.3 Vývoj příjmů a výdajů 38

5.4 Vybrané finanční ukazatele 39

6 Analýza hospodaření vybraných příspěvkových organizací 43

6.1 Hlavní činnost 43

6.2 Doplňková činnost 47

7 Zhodnocení a doporučení 50

Závěr 52

Seznam použitých zdrojů 54

Seznam tabulek 57

Seznam obrázků 58

Seznam příloh 59

Přílohy

Abstrakt

Abstract

Úvod

Tématem bakalářské práce je obec a ekonomická činnost, přičemž skutečnosti představené v teoretickém základu věnovanému danému tématu budou poté aplikovány na konkrétní obec a bude provedeno vyhodnocení aktivit spojených s její ekonomickou činností. Veškerá činnost obce je prováděna v souladu s právními předpisy (ty jsou dále uvedeny v teoretické části této bakalářské práce).

V současnosti je téma územních samosprávných celků a jejich ekonomická činnost velmi diskutované na všech možných úrovních či různými zainteresovanými stranami. Financování územních samosprávných celků, a tedy i obcí je nepřetržitý proces, který má podstatné ekonomické, politické a (celo)společenské dopady. Rozpočty územních samosprávných celků patří mezi velmi početnou skupinu veřejných rozpočtů a obsahují významné veřejné výdaje a příjmy mající zásadní vliv na rozvoj a udržitelné hospodaření obcí.

Efektivní systém územní samosprávy zaručuje existenci a fungování mnoha služeb poskytovaných pro obyvatelstvo (v dnešní době je kladen velký důraz na občanskou vybavenost jednotlivých obcí, což je též zásadní otázkou Strategického rámce České republiky 2030). Obce na složitější záležitosti z hlediska organizace a ekonomiky zřizují organizace, které zajišťují služby, veřejné statky pro obyvatele obce či obyvatele okolních obcí a další část společnosti. Ekonomické aktivity organizací zřizovaných obcemi jsou také zásadní částí této bakalářské práce.

Analýza finančního hospodaření municipalit je součástí ekonomické činnosti obce. Důležitost řízení finančních prostředků je zcela nezpochybnitelná. Současné rychle rostoucí výdaje musí být pokryty dostatečným množstvím příjmů, aby se obec nezadlužovala, ale dále rozvíjela. Podstatné pro obec je také nakládání s majetkem obce a se zdroji, které často bývají dosti různorodé. Tyto dvě položky by měly být v optimální výši tak, aby územní samospráva mohla dobře fungovat a její aktivity byly udržitelné. Hodnocení hospodaření municipalit pomocí analýzy je specifické a odlišné od podnikatelského sektoru. V práci jsou proto uvedeny ukazatele relevantní pro danou problematiku.

Komplexní zhodnocení finančního hospodaření municipalit napomáhá k prosperitě a finanční stabilitě daného subjektu. Výstupní informace jsou důležité i pro budoucí rozhodování o dalším rozvoji municipalit.

Cíl a metodika práce

Cílem bakalářské práce je provést zhodnocení ekonomické činnosti konkrétní obce. Pro naplnění uvedeného cíle byly zvoleny tyto postupy řešení:

- zpracování teoretických východisek problematiky obcí, jejich rozpočtu a zřizovaných organizací (využito zejména literární rešerše a deskripce platných právních předpisů upravujících řešenou problematiku),
- analýza hospodaření zvolené obce a obcí zřizovaných vybraných příspěvkových organizací,
- syntéza zjištěných poznatků (vyhodnocení a stanovení závěrů na základě výsledků analýzy hospodaření).

Před samotným zpracováním aplikační části práce byla provedena literární rešerše dostupných zdrojů. Byla zpracována charakteristika vybraného územního samosprávného celku. Na příkladu uvedené obce byla provedena analýza aktivit obce spojených s hospodařením a ekonomickou činností a následně byla provedená analýza vyhodnocena. V závěru práce byla shrnuta všechna podstatná zjištění a byla stanovena možná doporučení pro zlepšení stávajícího stavu a udržitelnosti ekonomické činnosti obce do budoucna.

První kapitola práce je věnována stručnému vývoji územních samosprávných celků, druhá kapitola se zabývá základním vymezením obce a jejími základní pojmy, dále je zde popsán rozpočet obce. Třetí kapitola je věnována organizacím, které obec zřizuje. V další části práce je popsaná zvolená obec, kterou je město Přeštice. Poté je další kapitola věnována rozpočtu obce a výpočtu vybraných ukazatelů. Předposlední šestá kapitola rozebírá konkrétní hospodaření dvou příspěvkových organizací, pomocí vybraných finančních ukazatelů. A poslední sedmá kapitola je věnována zhodnocení a případným doporučením.

Základními zdroji pro vypracování bakalářské práce a naplnění uvedeného cíle a uvedených postupů zpracování byly zejména odborné publikace, právní předpisy a interní dokumenty města Přeštice či databáze Ministerstva financí ČR Monitor.

1 Vymezení územního samosprávného celku

Územní samospráva je právo na spravování určitého území menšího, než je stát na základě zákonů a v České republice má bohatou historii (Peková a kol., 2008). V Ústavě České republiky je územní uspořádání zakotveno na základní a vyšší územní samosprávné celky. Základní představují obce, vyšší územní samosprávné celky představují kraje. Každý tento územní samosprávný celek má své samostatné kompetence, do kterých si vzájemně nesmí zasahovat (Ministerstvo vnitra ČR, 2005).

V této kapitole je popsán stručný vznik a vývoj územní samosprávy, postavení obce v rámci veřejného sektoru a dále zde je také vysvětlen princip fungování územních samosprávných celků s důrazem na obec.

1.1 Vznik a vývoj územní samosprávy

Vývoj územní samosprávy je spjatý s úlohou státu. V rámci státu vznikaly geograficky menší útvary z potřeby komunikačních či kulturních faktorů nebo vlivem ekonomických podmínek například na křižovatkách obchodních cest. Sídla začala spojovat geografická poloha, jazykové či ekonomické důvody a tím vznikaly zárodky regionů. (Provazníková, 2015). Územní samospráva vznikla bud´ přirozeně nebo uměle. Přirozeně vznikli obce, města a municipality jako důsledek osídlení. Naopak uměle vznikl vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni, který zahrnuje více měst a obcí v dané oblasti. Rozhodnutí o vytvoření takovýchto měst záleželo na dohodách mezi panovníky. Rostoucí úloha regionů začala až v 70. letech 20. století (Peková a kol., 2012).

Určité prvky místní samosprávy byly už ve starém Římě a Řecku, kdy byly vytvářeny městské státy. Středověká města představovala relativně autonomní hospodářské celky, ty dostaly od panovníka výsady tzv. regály například celní, tržní, silniční, právo výběru mýtného, právo pivovarské a další. Rozdíly mezi jednotlivými městy byly vysoké, některá města nedokázala zajistit ani základní služby pro obyvatele, jiná byla naopak velmi bohatá. Nová města vznikala, některá naopak zanikala. To vše poté vedlo k migraci obyvatel a kapitálu mezi městy. Od poloviny 19. století dochází k postupným změnám v postavení měst, a to i díky válkám. Později od počátku 20. století začínají centralizační tendence. To se však ve druhé polovině minulého století mění k decentralizaci a posílení úlohy územní samosprávy a spravedlivější rozdělení zdrojů rozpočtové soustavy. Avšak nedostatek finančních prostředků způsobovalo prohlubování finančních potíží. To poté

vedlo k deficitu celých veřejných financí a tyto problémy vedly k reformám územní veřejné správy u většiny zemí. Dnes stále dochází k dalším přesunům kompetencí jako decentralizaci, demokratizaci, dekoncentraci a deetatizaci. Dále také dochází k uplatňování principu subsidiarity, tedy přenesení rozhodovacích pravomocí na nižší úroveň, blíže k občanovi, s cílem alokační efektivnosti a spravedlivého rozdělení zdrojů (Provazníková, 2015). S rozvojem územní samosprávy a decentralizací kompetencí souvisí pojem fiskální federalismus, jež bude zmíněn v další kapitole.

Územní samospráva může být dvoustupňová a v některých zemích i vícestupňová. V České republice máme dvoustupňovou, tedy obce a kraje. Vícestupňový systém má například France či Itálie (Hejduková & Pokorný, 2022).

1.2 Postavení obce v rámci veřejného sektoru

Veřejnou správu lze chápat jako systém skládající se ze dvou subsystémů. Hlavní subsystém je státní správa a druhý subsystém představuje veřejná samospráva. Státní správu vykonává stát přímo pomocí institucí anebo nepřímo pomocí územní samosprávy. Veřejní správa představuje decentralizaci, má právo vykonávat své záležitosti samostatně, vlastním jménem a prostředky, lze mít dvě formy, a to územní samosprávu a zájmovou samosprávu. Územní samospráva umožňuje samostatné spravování věcí veřejných na menších územích (Provazníková, 2015). Územní samospráva je reprezentantem svých občanů a měla by s nimi spolupracovat. Obce se od sebe liší rozsahem a výkonem státní správy v přenesené působnosti, jež bude stručně vysvětleno v další kapitole.

Peková (2004) ve své knize uvádí, že historicky se postavení územní samosprávy měnilo hlavně ve 20. století, kdy se jeho role zvyšovala. Dále zmiňuje skutečnost, že postavení a úkoly územně samosprávného celku ovlivnil fiskální federalismu. Teorie fiskálního federalismu se zabývá finančními vazbami, jež hlavní důvod vzniku této problematiky byla neefektivnost alokace finančních prostředků. Červenka (2009) ve své publikaci uvádí, že předmětem této teorie je přiřazení finančních zdrojů jednotlivým vládním úrovním a zjištění na které úrovni jsou veřejné statky zajišťovány nejefektivněji.

Základní pravidla a struktury územní samosprávy stanoví ústava a příslušné zákony. Samospráva využívá prostředky, které nemají povahu státě mocenských. Samospráva je pověřena i určitou autonomií, spravuje své záležitosti samostatně, není zde velký rozsah

státní kontroly (Peková a kol., 2012). Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost, která z těchto vztahů vyplývá. K realizaci úkolů územně samosprávného celku je hlavní nástroj vlastní rozpočet a její relativní finanční soběstačnost.

V rámci svého působení plní územní samospráva různé funkce. Sociální funkce vyplývá ze společenství občanů, v rámci toho se snaží územní samospráva o zajištění služeb pro chudší vrstvu obyvatel, či zmírnění nespravedlnosti v rozdělení nebo zajištění bezpečí pro občany. Další funkcí je ekonomická role, jež souvisí se zmírňováním projevů tržních selhání, zabezpečováním veřejných statků a v podstatě celkový rozvoj svého území. A poslední funkcí je územně technická, čímž se rozumí optimální využití daného území (Peková, 2004).

1.3 Předpoklady fungování územní samosprávy

Každý stupeň územního samosprávného celku je vymezen geograficky, společenstvím občanů a realizuje samosprávu veřejných záležitostí. Rozhodování se uskutečňuje na základě přímé či nepřímé volby. V přímé volbě občané rozhodují o daných situacích přímo v referendech, naopak u nepřímé volby se rozhoduje pomocí volených zástupců, ti rozhodují v zájmu občanů (Provazníková, 2015). Peková (2005) ve své knize uvádí jako hlavní nástroj pro plnění úkolů územní samosprávy decentralizovaný peněžní fond a základní finanční plán.

Mezi předpoklady se řadí legislativní a ekonomické faktory. K legislativním řadíme veškeré zákony, které vymezují vznik a pravomoci územních samospráv. Ekonomické představují možnost rozhodovat o svém majetku, vlastním rozpočtu a možnost vlastnění vlastních finančních prostředků (Peková a kol., 2008).

Postavení územní samosprávy v Evropě potvrdil dokument Evropská charta místní samosprávy, která vstoupila v platnost 1.9.1988 (Sdělení č. 181/1999 Sb.)

2 Základní charakteristika obce

Tato část práce je věnována pojmům týkající se obce, jejími orgány, kategorizaci obcí, majetkem obce a charakteristika samostatné a přenesené působnost obce. Druhá část této kapitoly bude věnována rozpočtu obce, budou popsány hlavní příjmy a výdaje obce a jejich členění z různých hledisek.

2.1 Obec

Obec je základním prvkem územního samosprávného společenství občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí územní obce (zákon č. 128/2000 Sb.). Lze ji definovat územím, na které žije společenství občanů a realizuje samosprávu věcí veřejných (Hejduková & Pokorný, 2022). Jednoduše je základem společnosti a sdružuje občany. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, vlastní rozpočet (Pavlásek & Kunešová, 2007). Důležitý úkol obce je zabezpečení všestranného rozvoje svého území a potřeb občanů. Zákon o obcích kromě obce ještě vymezuje pojem městys, město, statutární město. Obec se stane městysem, pokud to tak na návrh stanoví předseda Poslanecké sněmovny. Obec, ve které žije alespoň 3000 obyvatel je městem, pokud to tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny. Statutární města jsou zvláštní formou měst, která lze členit na městské obvody či městské části (Zákon č. 128/2000 Sb.). V České republice je typická rozdrobenost obcí a v současnosti je ČR konkrétně 6259 obcí (Český úřad zeměměřický a katastrální, 2023). Roubínek a kol. (2015) poukazují na fakt, že díky tomu jsou velká města v České republice typická svou větší rozlohou, protože spravují i menší sídelní jednotky venkovského charakteru. Každá obec je začleněna do správního obvodu okresu a do kraje a jako základní územní samosprávný celek se rozkládá na jednom nebo více katastrálních území (Peková a kol., 2012). Zákon o obcích umožňuje na základě dohody spojení obcí, které spolu sousedí.

2.1.1 Občané obce

Občanem obce je dle zákona o obcích fyzická osoba, která má státní občanství na území České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu.

Občan obce, který dovršil věku 18 let, má pak dle zákona č. 128/2000 Sb. Právo:

- volit a být volen do zastupitelstva dle podmínek,
- hlasovat v místním referendu,

- vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva obce,
- vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok,
- nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulá kalendářní rok,
- požadovat projednat určité záležitosti,
- podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.

Tato práva pak má i zletilý vlastník nemovitosti v dané obci (zákon č. 128/2000 Sb.).

2.1.2 Orgány obce

Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce, které pak volí radu obce, města či městyse. Zastupitelstvo je částečně voleno pomocí přímé volby občany dané obce. Počet členů zastupitelstva je odvislý od počtu občanů dané obce. Dalším orgánem je starosta, který je též volen zastupitelstvem. A posledním orgánem je obecní či městský úřad, který je tvořen zaměstnanci (Hejduková & Pokorný, 2022).

Součástí zastupitelstva musí být minimálně dva výbory, finanční a kontrolní. Finanční výbor dává doporučení k rozpočtu, vyjadřuje se k rozpočtovým změnám naopak kontrolní výbor kontroluje činnost obecního úřadu, jak vynakládá dané prostředky (Hejduková & Pokorný, 2022). Pokud je v obci více jak 10 % občanů jiné národnosti musí být ještě zřízen výbor pro národnostní menšiny (Pavlásek & Kunešová, 2007). Žárska & Vámošová (2017) uvádí, že obecní zastupitelstvo je hlavním orgánem obce a ovlivňuje různé oblasti související s ekonomikou a životem obce.

2.1.3 Kategorizace obcí

Podle zákona o obcích, jak již bylo dříve zmíněno, lze rozdělit obce dle druhu do 5 skupin. První skupinou jsou obce, které nejsou městy, druhou skupinou jsou města, třetí skupinu tvoří městyse, čtvrtou skupinu tvoří statutární města, kterými jsou například Plzeň, Kladno, Mladá Boleslav, Pardubice, Liberec, Chomutov a další a poslední skupinou je hlavní město Praha (Peková a kol., 2008).

Obce podle stupně působnosti a vybavenosti lze rozdělit na tři kategorie. Obec jen s obecním úřadem představuje nejnižší stupeň. Do druhého stupně řadíme obec s pověřeným obecním úřadem, který zahrnuje již stavební a matriční úřad. Nejvyšším stupněm je obec s rozšířenou působností, ve které lze kromě stavebního a matričního

úřadu dále najít registr řidičů, živnostenský úřad a registr obyvatel (Hejduková & Pokorný, 2022).

2.1.4 Samostatná a přenesená působnost obce

Samostatná působnost znamená, že obec má právo spravovat své záležitosti samostatně v mezích zákona. To vše na vlastní zodpovědnost a do výkonu samosprávy obce nemůže nikdo zasahovat. Do samostatné působnosti lze zahrnout záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů společnosti. Orgány zde jednají za občana, tedy v jeho prospěch. Jedná se o uspokojování potřeb svých občanů, jako je například potřeba bydlení, ochrany, rozvoje zdraví, dopravy, výchovy a vzdělání, kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku (zákon č. 128/2000 Sb.). Pečuje také o všestranný sociálně-ekonomický rozvoj svého území. Tato funkce je u územní samosprávy klíčová (Peková a kol., 2008). Dále také může zřizovat neziskové organizace, stát se členem sdružení obcí, v mezích zákona je nositelem veřejné moci a má určitou finanční suverenitu (Peková, 2004).

Přenesená působnost znamená, že územní samosprávné celky přebírají některé úlohy státní správy a plní je jménem státu. Tuto úlohu může obec vykonávat podle příslušného zákonu. Výhodou toho je, že územně samosprávné celky jsou blíže k občanovi než stát a lze tedy efektivněji alokovat statky (Hejduková & Pokorný, 2022). V přenesené působnosti obec vykonává například evidenci obyvatel a matriky, výkon pravomocí stavebního úřadu, výkon práva v oblasti životního prostředí, vydávání občanských průkazů, živnostenských oprávnění a cestovních pasů. V zákoně o obcích je zapsáno, že obec dostane státní příspěvek na výkon přenesené působnosti.

2.1.5 Majetek obce

Pro územní samosprávu je jedním z nejdůležitějších předpokladů vlastnictví majetku. Majetek slouží k zabezpečování veřejných statků a musí být využíván účelně a hospodárně v souladu se zájmy obce vyplývající ze zákona. Majetek musí být chráněn před zničením, odcizením a poškozením (Zákon č. 128/2000 Sb.). O majetku rozhodují volené orgány a vede se o něm evidence. Majetek lze třídit na hmotný a nehmotný. Hmotný majetek zahrnuje nemovitosti jako pozemky a budovy, movité věci jako vnitřní zařízení budov, motorová vozidla, stoje a další, dále sem také řadíme majetková práva a pohledávky a poslední skupinou jsou peněžní prostředky. Do nehmotných aktiv patří

například software. Z účetního hlediska dále pak rozdělujeme majetek na dlouhodobý a krátkodobý (Peková a kol., 2012).

2.2 Rozpočet obce

Rozpočet obce je finanční plán hospodaření na daný hospodářský rok a je to nástroj veřejné politiky k zajištění veřejných statků. V rámci rozpočtu jsou plněny tři základní funkce veřejných financí, tedy alokační, redistribuční a stabilizační (Institut pro veřejnou správu Praha, 2018). Pravidla hospodaření municipalit upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v platném znění. Otrusinová & Kubíčková (2011) ve své publikaci poukazují na rozdíl mezi finančním řízením a finančním hospodařením obce. V praxi se však význam pojmů proplétá. Finanční hospodaření obce zahrnuje plnění právních předpisů, které se zabývají hospodařením organizací. Naopak finanční řízení je zaměřené na efektivní fungování organizace, přičemž k tomu využívá finanční nástroje. O rozpočtu obce rozhoduje volené zastupitelstvo v koordinaci s dalšími subjekty. Na této úrovni probíhá též příprava návrhu rozpočtu, projednání a schvalování a následná realizace a zhodnocení (Hejduková & Pokorný, 2022). Sedmihradská (2016) ve své knize vymezuje dvě skupiny hlavních účastníků rozpočtového procesu. A tedy účastníky uvnitř obce do nichž řadí zastupitelstvo, radu obce a další odbory a účastníky vně obce jako jsou občané, zájmové skupiny, kraje, ministerstva a další. Územní rozpočty jsou tedy decentralizované peněžní fondy a slouží jako nástroj regionální politiky (Červenka, 2009). V územně samosprávném celku je předkladatelem rozpočtu starosta, který předkládá i minimálně dvouletý rozpočtový výhled (Hejduková & Pokorný, 2022). Rozpočet je zpravidla sestaven jako vyrovnaný, za určitých podmínek ho lze sestavit jako přebytkový či schodkový (Institut pro veřejnou správu Praha, 2018). Struktura příjmů a výdajů obcí je z dlouhodobého hlediska stabilní, což je pravý opak salda státního rozpočtu. Od roku 2012 vykazuje rozpočet obce přebytek, jak ukazuje Obr. 1 (Ministerstvo financí – Sekce Veřejné rozpočty, 2023).

Kontrola v rámci rozpočtového hospodaření územně samosprávných celků se řídí dle zákona č. 320/2001 Sb. Hlavními cíli finanční kontroly je prověřovat dodržování právních předpisů, zajištění ochrany před nehospodárným, neúčelným a neefektivním nakládáním s veřejnými prostředky. Dále je také nutné prověřovat včasné a spolehlivé informování vedoucích orgánů. Územní samosprávné celky jsou povinny vytvořit systém

finanční kontroly, kde zajistí kontrolu svého hospodaření a také kontrolu hospodaření zřízených příspěvkových organizací (zákon č. 320/2001 Sb.).

Obr. 1: Saldo obecních rozpočtů v letech 2006-2023 v mld. Kč

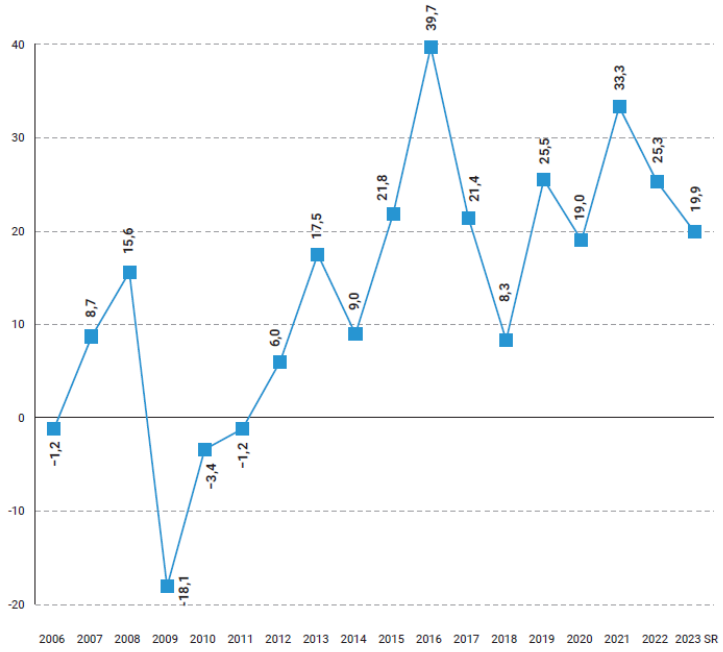

Zdroj: Ministerstvo financí – Sekce Veřejné rozpočty, (2023)

2.2.1 Příjmy obce

Příjmy obce lze rozdělit do čtyř skupin, kterými jsou daňové příjmy, transfery a dotace, nedaňové příjmy a úvěry či půjčky (Hamerníková, 2017). Z hlediska návratnosti lze příjmy dělit na návratné a nenávratné. Mezi návratné příjmy se řadí úvěry a půjčky, které musí obec splatit. Do kategorie nenávratných příjmů, které pracují na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti, řadíme zbylé tři skupiny příjmů. Nenávratné příjmy jsou nejdůležitějším zdrojem financování potřeb obyvatelstva (Provazníková, 2015).

Daňové příjmy obcí mohou mít podobu lokálních daní, sdílených daní či svěřených dání. Zajímavou částí jsou daně svěřené, které se vybírají celostátně, ale plynou pouze do rozpočtu obcí a regionů. Příkladem je daň z nemovitých věcí. Naopak sdílené daně jsou stanoveny celostátně a obce nemají možnost je ovlivnit. Dle zákona je pak rozdělen příjem jednotlivým samosprávám. Sdílené daně se snaží o snížení nerovnosti daňového výnosu mezi jednotlivými samosprávami (Peková a kol., 2008). Jednotlivé daňové příjmy rozpočtu obcí jsou vymezeny v zákoně č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní

Podstatu dotací lze chápat jako určitý projev solidarity uvnitř soustavy veřejných rozpočtů. Dotace jsou poskytovány na financování běžné potřeby, ale i na ty neopakující se potřeby, tedy kapitálové dotace. Existence transferů je zdůvodněna příčinami na straně výdajů, a to v rozsahu uspokojení veřejných statků v přenesené působnosti, v zabezpečení standartní úrovně některých statků či potřeba určitého vlivu a kontroly ze strany státu (Peková, 2004).

Do nedaňových příjmů, jež jsou pro obec stěžejním příjmem, zařazujeme příjmy z vlastního podnikání, uživatelské poplatky, příjmy z vlastní správní činnosti, pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů, ze sbírek a darů. Příjem z vlastního podnikání představuje tradiční příjem obcí a regionů, do kterého řadíme podíly na zisku podniků s majetkovým vkladem obcí, příjmy z pronájmu majetku či příjmy z obchodování s cennými papíry. Uživatelské poplatky jsou spojeny s užíváním smíšeného veřejného statku, jehož předpokladem je vyloučení ze spotřeby. Příjmy z vlastní správní činnosti plynou z poplatků za správní úkony, které obec dělá z vlastní nebo přenesené působnosti. Typickými příklady je vystavení dokladu jako je vydávání licencí k provozu vozidla, povolení stavby či povolení nosit zbraň (Provazníková, 2015).

Úvěry a půjčky mají návratný charakter. Tyto zdroje představují klíčový finanční zdroj územně samosprávných celků k financování dlouhodobých kapitálových investic. Návratné příjmy lze obecně rozdělit na úvěry od komerčních bank či institucí, emise komunálních obligací nebo akcií a návratné půjčky a finanční výpomoci (Provazníková, 2015).

2.2.2 Výdaje obce

Objem výdajů územních rozpočtů stále roste, což je způsobeno větší působností a odpovědností územních samospráv za zabezpečování veřejných statků. Nutno dodat, že velikost výdajů územních rozpočtů, krom rozsahu odpovědnosti a pravomoci ovlivňuje rozpočtové omezení ze strany příjmů (Provazníková, 2015).

Mezi důležité členění výdajů lze zahrnout hledisko plánovatelnosti, tedy výdaje plánované a neplánované. Plánované výdaje většinou tvoří běžně se opakující výdaje, se kterými se v rozpočtu počítá. Příkladem jsou třeba výdaje financování škol, veřejnou správu či zákonné transfery. Opakem jsou neplánované výdaje, které většinou vzniknou nahodile, jejich odhad a predikce je mnohdy nemožná, a proto jsou financovány z rezerv. Například živelné pohromy či sankční platby (Pavlásek & Kunešová, 2007).

Nejčastěji používaným členěním je ekonomické hledisko. Podle tohoto hlediska členíme výdaje na běžné a na kapitálové. Do běžných řadíme neinvestiční a provozní výdaje, které se pravidelně opakují. Příkladem jsou výdaje na zajištění samostatné a přenesené působnosti. Kapitálové, též jednorázové výdaje, hradí dlouhodobé či investiční potřeby, jako například nákup cenných papírů (Červenka, 2009).

Dále je možnost členit výdaje podle rozpočtové skladby na návratné, které si krátkodobě půjčuje a nenávratné, které jsou pro územní samosprávu rozhodující (Peková a kol., 2012).

Podle funkcí veřejných financí jsou výdaje alokační, redistribuční a stabilizační. Alokační výdaje zajišťují nákup zboží a služeb a výdaje na zabezpečení veřejných statků. Redistribuční souvisí s poskytováním peněžních transferů, za účelem zmírnění nerovnosti v důchodech. A stabilizační výdaje se snaží ovlivňovat ekonomiku (Peková a kol., 2012).

Někdy se lze setkat s členěním výdajů dle infrastruktury na výdaje na ekonomickou infrastrukturu a výdaje na sociální infrastrukturu. Ekonomická struktura zahrnuje výdaje na produkci statků a poplatkové služby, výdaje na výstavbu a údržbu. Do sociální infrastruktury se zahrnují výdaje na vzdělání a péči o zdraví, příkladem je výstavba a provoz sociálního zařízení (Peková, 2004).

Zákon č. 250/2000 Sb. uvádí, že nejvíce se z rozpočtu obce hradí:

- závazky, které plynou ze zákona,
- výdaje na vlastní činnost obce v samostatné působnosti,
- výdaje na výkon státní správy, která byla obci svěřena státem,
- závazky vyplývající obci z uzavřených smluvních vztahů jejího hospodaření,
- závazky vyplývající v rámci spolupráce s jinými obcemi
- úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- výdaje na emise vlastních dluhopisů,
- výdaje na podporu subjektů konající veřejně prospěšné práce.

Obr. 2 ukazuje největší výdaje obcí dle odvětví. Je patrné, že největší výdaje jdou na dopravu poté na státní správu a uzemní samosprávu a dále pak na vzdělání. Naopak nejméně finančních prostředků se vynakládá na bezpečnost.

Obr. 2: Odvětvové výdaje obcí k 30.9.2022 v mil. Kč

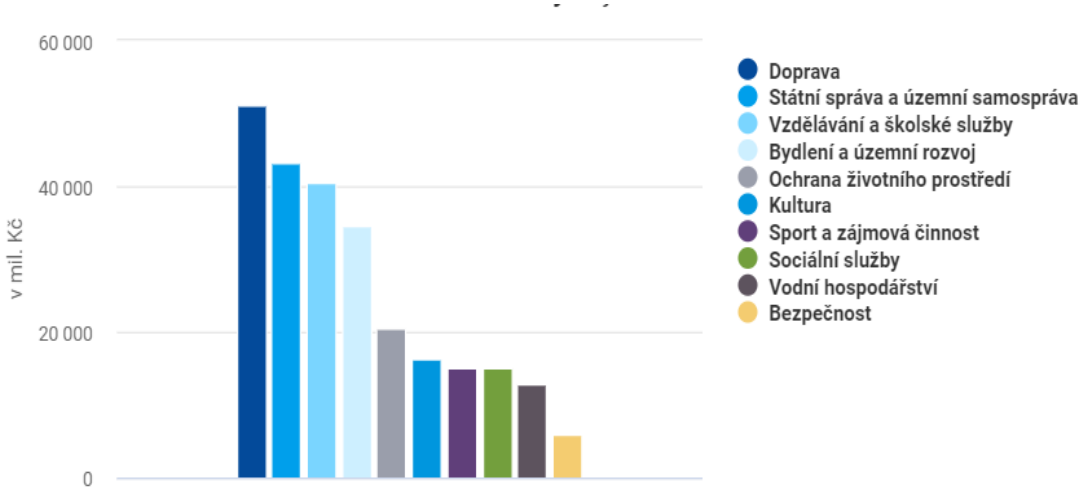

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky (2022)

3 Organizace zřizované obcí

Důležitou součástí municipalit jsou veřejnoprávní organizace. Veřejnoprávní organizace jsou druhem neziskových organizací, též non-profit organizations, které primárně nejsou založeny za účelem zisku. Zajišťují zejména čisté či smíšené veřejné statky. Neziskové organizace uspokojují řadu sociálních potřeb s mnohdy větším efektem než ziskové či státní podniky (Krechovská a kol., 2018). Podle právního předpisu zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů může k plnění svých úkolů municipalita zřídit organizační složky, příspěvkové organizace, obchodní společnosti a školské právnické osoby. Předpisy upravující hospodaření organizační složky a příspěvkových organizací státu upravuje zákon č. 218 /2000 Sb. o rozpočtových pravidlech (Pavlásek & Hejduková, 2011). Obchodní společnosti upravuje zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Červenka (2009) ve své publikaci uvádí, že územní samosprávné celky mohou zřizovat organizační složky, akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo veřejné neziskové organizace.

Právní formy neziskových organizací mohou být různé a další kapitola práce je zaměřena jen na organizace, které obec zřizuje. Při svém výkonu funkce využívá příspěvkové organizace, organizační složky a obchodní společnosti. Je zde definována jejich tvorba, úloha a závislost na obci.

3.1 Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jsou svým fungováním složitější než organizační složky. Příspěvková organizace je právnickou osobou a účetní jednotkou, hospodaří tedy podle vlastního rozpočtu, který musí být vyrovnaný. Tyto organizace mají k dispozici majetek od zřizovatele, o který pečují a tím zajišťují veřejné statky. Příspěvkové organizace také nesmí přijímat ani poskytovat půjčky a úvěry a vystavovat směnky (Peková a kol., 2012). Pavlásek & Hejduková (2012) uvádí, že státní příspěvkové organizace zřizované státem mohou kromě své hlavní činnosti vykonávat i vedlejší či doplňkovou činnost. Vedlejší činnost je potřeba sledovat odděleně od hlavní. Příspěvková organizace státu hospodaří s prostředky státu a z vlastní činnosti, ale dále také může získat prostředky z fondů, darem, ze zahraničí či z rozpočtu Evropské unie a další. Státními příspěvkovými

organizacemi jsou například Národní divadlo, Národní památkový ústav či Český hydrometeorologický ústav (Pavlásek & Hejduková, 2011; zákon č. 218/2000 Sb.).

Příspěvkové organizace zřizované územně samosprávnými celky mohou též vykonávat doplňkovou činnost. Tato činnost má charakter podnikatelský. Pokud je vytvořen zisk, musí být využit ve prospěch hlavní činnosti či dalšího rozvoje organizace. Organizace jsou jinak zpravidla zřizovány jako neziskové. Primárním cílem je efektivní naplňování poslání, kterého dosáhne finanční stabilitou a finanční autarkií. Důležité je také finanční řízení, aby měla organizace správnou strukturu potřebných zdrojů (Krechovská a kol., 2018). Organizace sestavují rozpočet a střednědobý výhled, jež oba schvaluje zřizovatel. Tyto organizace dle zákona č. 250/200 Sb. hospodaří:

- se svými příjmy z vlastní činnosti,
- s finančními prostředky získanými od svého zřizovatele,
- s prostředky ze svých fondů,
- s peněžními dary od fyzických či právnících osob,
- s dotacemi na úhradu provozních výdajů,
- a s finančními prostředky z Národního fondu a ze zahraničí.

Proto je zde důležitá transparentnost v nakládání se zdroji jak s finančními, tak s majetkovými (Krechovská a kol., 2018). Červenka (2009) ve své knize uvádí, že jde o tzv. netto princip financování, jelikož se počítá s jejich vlastními příjmy. Pokud chybí finanční prostředky na krytí nákladů na produkci veřejných statků, jsou organizacím poskytovány dotace formou příspěvku na provoz či na investice (Peková a kol., 2012; zákon č. 250/2000 Sb.). Dále příspěvková organizace tvoří čtyři fondy. Jsou jimi rezervní fond, fond investic, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb (zákon č. 250/2000 Sb.). K vykonávání některých činností potřebují souhlas zřizovatele, některé činnosti mají dokonce zakázané. Například příspěvková organizace nesmí nakupovat akcie či jiné cenné papíry (Červenka, 2009; zákon č. 250/2000 Sb.). Příspěvkové organizace musí vést podvojné účetnictví, avšak účetní závěrku mohou organizace zřízené územně samosprávnými celky vést ve zjednodušeném rozsahu (Merlíčková, 2011). Příspěvková organizace je povinna vést evidenci majetku v souladu se zákonem o účetnictví. Typickým příkladem příspěvkové organizace územního samosprávného celku jsou mateřské a základní školy, divadla, knihovny či zoologické zahrady (Hejduková & Pokorný, 2022). Zrušení, sloučení či splynutí příspěvkové organizace může provést zřizovatel a uskuteční se dnem dle rozhodnutí (zákon č. 250/2000 Sb.).

Velmi důležitou součástí finančního řízení organizace je její hodnocení výkonnosti pomocí finanční analýzy. A zda organizace naplňuje své nadefinované cíle. Hlavními zdroji pro finanční analýzu je rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha a případně při účtování v plném rozsahu i přehled o peněžních tocích. Cílem zhodnocení je posouzení vývoje organizace a zjištění informací pro další budoucí rozhodování. Za základní nástroje finanční analýzy jsou považovány dílčí ukazatele. Ty lze rozdělit na absolutní a relativní. Mezi absolutní ukazatele se řadí horizontální a vertikální analýza rozvahy či výkazu zisku a ztráty. Horizontální analýza umožňuje zaznamenat změny v daném výkazu za nějaké časové období. Vertikální analýza umožňuje zjistit podíl jednotlivých položek na celkovém základu v každém sledovaném roce (Knápková a kol., 2017). Do relativních ukazatelů se například řadí podíl hodnot dvou absolutních ukazatelů. Příspěvkové organizace si z finanční analýzy vybírají jen ty ukazatele či oblasti, které jsou pro ně relevantní (Kraftová, 2002). Velmi podstatný ukazatel je míra soběstačnosti neboli autarkie a lze ji měřit na bázi příjmů a výdajů anebo výnosů a nákladů. Vypočte se jako podíl těchto položek. Ukazatel na příjmově výdajové bázi je vhodný pro organizace orientující se na sledování příjmů a výdajů. V podstatě ukazuje, zda byli příjmy generovány v dostatečně velké míře, aby pokryly výdaje. Dalším ukazatelem je běžná likvida, jež dává do poměru souhrn aktiv a celkových závazků, dále je v práci vypočtena rentabilita aktiv jako podíl celkových aktiv a výsledku hospodaření z hlavní činnosti (Kraftová, 2002). A jako poslední ukazatele je v práci spočtena rentabilita, která je velmi rozdílná od ziskového sektoru, neboť souvisí s vytvářeným ziskem a zaměřuje se tedy na doplňkovou činnost (Krechovská a kol., 2018). S ohledem na specifika municipálních organizací jsou tři ukazatele, které v práci zmíním. Prvním je rentabilita nákladů doplňkové činnosti, druhým je míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti. A třetím je haléřový ukazatel nákladovosti výnosů doplňkové činnosti ve vztahu ke zlomovému faktoru. Rentabilita nákladů doplňkové činnosti se vyjadřuje poměrem výsledku hospodaření z doplňkové činnosti a náklady doplňkové činnosti. Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti se vypočte jako podíl zisku z doplňkové činnosti a ztráty z hlavní činnosti, pokud hlavní činnost vykazuje zisk nemá smysl ukazatel počítat (Krechovská a kol., 2018). A haléřový ukazatel se spočte podílem nákladů a výnosů a porovná se se zlomovým faktorem jehož hodnota je 0,6180339. Překročení hodnoty je u municipálních firem málo pravděpodobné, ale čím blíže k faktoru, tím je ekonomický výsledek doplňkové činnosti lepší (Kraftová, 2002).

3.2 Organizační složky

Organizační složky jsou bez právní subjektivity. Lze rozdělit na organizační složky, které zřizuje stát a na ty zřizované územně samosprávními celky. Státními organizačními složkami jsou ministerstva, soudy, správní úřady, státní zastupitelství. Organizační složky územně samosprávného celku hospodaří jménem svého zřizovatele a jsou jimi například městští hasiči či městská policie. Hlavní rozdíl mezi těmito dvěma skupinami je, že organizační složka státu je účetní jednotkou a sestavuje svůj vlastní rozpočet. Naopak organizační složka územně samosprávného celku není účetní jednotkou a její příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtu municipality a vede si pouze účetní deník (Hejduková & Pokorný, 2022). Červenka (2009) uvádí, že jde o tzv. brutto princip financování, že z rozpočtu zřizovatele dostávají příjmy. Zastupitelstvo dává organizační složce oprávnění disponovat s rozpočtovými prostředky a předá složce majetek v rozsahu. Organizační složky nemohou poskytovat ani přijímat úvěry, přijímat půjčky, vystavovat směnky (Peková a kol., 2012; zákon č. 250/2000 Sb.). Tato forma hospodaření se volí pro činnosti nevyžadující velký počet zaměstnanců, nepotřebující složité vybavení, nejsou-li vnitřně nijak členěné a nevstupující do složitých ekonomických a právních vztahů (zákon č. 250/2000 Sb.).

3.3 Obchodní společnosti

V rámci obchodních společností existují dvě podkategorie, a to osobní společnosti, do kterých řadíme veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost a kapitálové společnosti, do kterých patří společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Zakladatel podniku si vybírá právní formu podnikání podle toho, kolik je potřeba zakládajících členů, jaký musí vložit základní kapitál a jaký je rozsah ručení za závazky společnosti. Zvolená právní forma se zapisuje do obchodního rejstříku, dnem zápisu do tohoto veřejného seznamu společnost vzniká (zákon č. 90/2012 Sb.).

Veřejná obchodní společnost je založena podpisem společenské smlouvy. Tuto formu podnikání musí založit minimálně dvě osoby, které podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společně a nerozdílně celým svým majetkem. Ve jménu firmy musí být označení "veřejná obchodní společnost", ve zkratce „v.o.s.". Zisk i případná ztráta se dělí rovným dílem, pokud není stanoveno jinak ve společenské smlouvě. Společnost nedaní svůj zisk daní z příjmů, ta zatěžuje jednotlivé společníky. Žádný kapitál se zde povinně

nevytváří, nevytváří se ani povinný rezervní fond. Statutárním orgánem společnosti jsou všichni společníci (Synek a kol., 2010; zákon č. 90/2012 Sb.).

Komanditní společnost opět zakládají společenskou smlouvou minimálně dva společníci, z nichž minimálně jeden je komanditista a minimálně jeden komplementář. Rozdílné je jejich ručení za závazky. Komplementář ručí neomezeně, tedy veškerým svým majetkem, naopak komanditista ručí omezeně, jen do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku. Obchodní firma musí obsahovat označení „komanditní společnost“ či zkratku „k.s.“ Zisk se dělí na část připadající komanditistům, tedy komanditní společnosti a část pro komplementáře, většinou rovným dílem, není-li stanoveno jinak ve společenské smlouvě. Základní kapitál je tvořen součtem vkladů komanditistů, rezervní fond se povinně nevytváří. Statutárním orgánem jsou komplementáři. Komanditisté mají pouze kontrolní pravomoc (Synek a kol., 2010; zákon č. 90/2012 Sb.).

Společnost s ručením omezením může založit jedna fyzická či právnická osoba pomocí zakladatelské listiny. Společnost odpovídá za závazky celým svým majetkem. Společníci odpovídají jen do výše nesplacených vkladů všech společníků zapsaného v obchodním rejstříku. Obchodní firma musí obsahovat označení, většinou ve zkratce „s.r.o.“ O rozdělení zisku či úhradě ztráty rozhoduje valná hromada. Minimální výše kapitálu je stanovena na 1 Kč, nejvyšší možný vklad není stanoven, povinnost vytvoření rezervního fondu již není. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada, statutárním orgánem jsou jednatelé, ty ručí za závazky pouze v případě rozhodnutí soudu. Lze zřídit ještě dozorčí radu. Tato právní forma společnosti je v praxi velice oblíbená (zákon č. 90/2012 Sb.).

U akciové společnosti je trochu složitější proces založení než u společnosti s ručením omezením. Založit ji může opět jedna fyzická či právnická osoba. Společnost odpovídá za závazky celým svým majetkem. Akcionáři za závazky společnosti neručí. Opět jméno firmy musí obsahovat označení „akciová společnost“ či „a.s.“. Akcionář má právo podílet se na zisku společnosti pomocí dividendy, ve výši, kterou valná hromada schválí k rozdělení. Minimální výše základního kapitálu je 2 mil. Kč, a to je rozvrženo na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Již není povinnost tvořit rezervní fond. Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada. V dualistickém přístupu řízení je v pozici statutárního orgánu představenstvo a dozorčí rada plní funkci kontrolního orgánu (zákon č. 90/2012 Sb.).

4 Město Přeštice

Tato čtvrtá kapitola bakalářské práce je věnována představení města Přeštice. Dále tato kapitola obsahuje informace o jednotlivých organizacích, které obec zřizuje.

4.1 Představení města Přeštice

Přeštice je město nacházející se v okrese Plzeň-jih v Plzeňskem kraji. Historie tohoto města sahá již do dávné minulosti a souvisí s obchodní cestou. První písemná zmínka je z roku 1226. Počátkem 19. století město postihly dva požáry, které zničili spousty budov, ale toto nelehké období město překonalo. K rozvoji města poté pomohlo vybudování silnice z Plzně a vznik železničního spojení. Postupem času se město začalo dále rozvíjet a rozrůstat, postavilo se zde mnoho nových budov (Město Přeštice, 2024a).

V současnosti čítá město Přeštice téměř sedm tisíc obyvatel a je považováno za největší město jižního Plzeňska s rozlohou 25,41 km^2. Leží v nadmořské výšce 345 m. n. m a pouhých 20 km od Plzně. Protéká jím řeka Úhlava, jež byla v minulosti velmi důležitá pro obchod. Dnes lze zde najít širokou síť obchodů, zdravotnická centra, vzdělávací instituce, několik finančních institucí a také kulturní a společenské vyžití.

Z hlediska státní správy zaujímají Přeštice obec III. typu, což znamení, že si lze na městském úřadě vyřídit občanské, cestovní nebo řidičské průkazy.

Již od roku 1993 má město smlouvu o přátelství a spolupráci s městem Nittenau ve Spolkové republice Německo v Bavorsku. Obyvatelé obou měst udržují vzájemné kontakty a navštěvují mezi sebou kulturní akce a slavnosti. Dalším partnerským městem je Krško na Slovensku, s nimiž základní umělecká škola v Přešticích pořádá výměnné koncerty žáků (Město Přeštice, 2024a).

Neodmyslitelným symbolem města Přeštic je černostrakaté prase. Již dávno si přeštičtí zemědělci vyšlechtili svůj chov domácího prasete. „Přeštík," jak tomu někteří postupně začali říkat, vzniklo nejspíše křížením českého a švábsko-hallského barevného prasete. Dnes se již upouští od chovu tohoto prasete, především kvůli vyšší vrstvě tuku, o který není v současnosti takový zájem jako dříve. Dvě sochy těchto prasat stojí na kopci u kostela jako připomínka.

Město se také pyšní jako rodiště architekta Josefa Hlávky nebo hudebního skladatele Jana Jakuba Ryby. Jeho skladba Česká mše vánoční je nejslavnější a nejpopulárnější skladba pro vánoční období (Město Přeštice, 2024a).

Dominantou města je Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích. Jeho vznik je datován v letech 1750-1775 a byl postaven podle plánů stavitele Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Je považován za největší barokní kostel v České republice postavený mimo Prahu. Od roku 2008 je barokní kostel národní kulturní památkou (Město Přeštice, 2024a).

Dalšími kulturními památkami jsou například hrobka Josefa Hlávky či jeho rodný dům, pomník Jakuba Jana Ryby, socha sv. Jana Nepomuckého, socha sv. Kiliána nacházející se na náměstí nebo kašna se sochou sv. Václava opět v prostoru náměstí (Město Přeštice, 2024a).

Znak město Přeštice získalo od krále Ferdinanda I. Stříbrný štít je svisle rozdělen zlatou čarou na dvě poloviny a na každé z nich je černá orlice, které na sebe hledí, jak ukazuje Obr. 3 (Město Přeštice, 2024a).

Obr. 3: Znak města Přeštice

Zdroj: Město Přeštice (2024a)

4.1.1 Městský úřad

V radě města Přeštic bychom našli 5 členů spolu se starostou a místostarostou. Současným starostou města Přeštic je Mgr. Tomáš Chmelík, jenž je zastoupen místostarostou Mgr. Antonínem Kmochem. Dalším orgánem obce je zastupitelstvo čítající 15 členů. Součástí zastupitelstva je finanční a kontrolní výbor, dále je pak zřízena komise bytová, komise koncepce rozvoje, komise pro spolkovou činnost, komise kultury a školství a komise zdravého města. Městský úřad jako orgán zřizuje mnoho odborů. Konkrétně je to odbor finanční, hospodářský, sociálních věcí a zdravotnictví, správní a

dopravní, výstavby a ÚP, školství, vnitřních věcí a památkové péče živnostenský úřad a odbor životního prostředí. Hlavní sídlo městského úřadu je na Masarykově náměstí 107, 334 01 Přeštice (Město Přeštice, 2024a).

4.2 Organizace zřizované městem

Město Přeštice zřizuje sedm příspěvkových organizací. A to konkrétně Základní a mateřskou školu Skočice, Mateřskou školu Přeštice se dvěma pobočkami, Základní školu Josefa Hlávky Přeštice a pro volný čas spravuje Středisko volného času Slunečnice Přeštice a Základní uměleckou školu Přeštice. V oblasti kultury město zřizuje Kulturní a komunitní centrum Přeštice (Město Přeštice, 2024a).

Město též zřizuje organizační složky bez právní subjektivity. Jedná se o pečovatelskou službu, dům historie Přešticka, městskou policii a hasiče a také o městskou knihovnu (Město Přeštice, 2024a).

Vznik první školy v Přešticích se datuje spolu s existencí kostela ve 13. století. Další léta rozvoji školství v Přešticích nepřála. Do roku 1820 se jako škola používaly dřevěné domky, které byly mnohdy v chátrajícím stavu. Roku 1820 byla postavena dvoupatrová budova o třech třídách, postupem času se rozšiřovala a stala se hlavní školou farní a to v roce 1867. Avšak tento stav nebyl ideální, stav budovy se zhoršoval a bylo nutné kvůli velkému počtu žáků střídavé vyučování. Až v roce 1887 začal první školní rok v nově postavené budově v Rebcově ulici. Sem se přestěhovali žáci a žákyně z obecních škol. S růstem obyvatel začal být problém s nedostatkem prostoru jež ještě umocnilo nařízení ministerstva školství, maximálně 60 dětí na třídu. Proto byly v roce 1933 přistaveny nové třídy a kabinety. Vítaná změna pro Přeštické školství nastala v roce 1995, kdy byl postaven základní kámen nové moderní školní budovy v ulici na Jordáně. Základní škola Josefa Hlávky začala svůj provoz v ulici Na Jordáně od školního roku 1996/1997. Poté v polovině roku 1998 byl škole předán dosud chybějící areál s tělocvičnami a školními dílnami. Avšak čestný název nese škola po nejvýznamnějším přeštickém rodákovi až od 1.9.2012. V současnosti je v budově v ulici na Jordáně druhý stupeň a v budově v Rebcově ulici sídlí první stupeň. Statutárním orgánem příspěvkové organizace je ředitel či ředitelka, jež do funkce jmenuje rada města. Zajímavostí je, že město Přeštice usilovalo o zřízení střední školy. Ve školním roce 2008/2009 zde byla otevřena pobočka Gymnázia Plzeň, Mikulášské náměstí, bohužel pro malý zájem byla za čtyři roky zrušena (Základní škola Josefa Hlávky Přeštice, 2024).

Základní a mateřská škola ve Skočicích zahájila vyučování 1. října 1910. O rok dříve získalo obecní zastupitelstvo Skočic povolení ke zřízení dvoutřídní školy a začalo se s výstavbou. Ve druhé polovině 20. století probíhala modernizace školy. V současnosti je škola vybavena stejně jako moderní městské školy. Ta kromě základní školy pro 1.stupeň provozuje i mateřskou školu, školní družinu a školní jídelnu. Škola je malotřídní, všichni se ve škole znají a panuje tu rodinná atmosféra. Statutárním orgánem je opět ředitel či ředitelka, jež je do funkce jmenovala rada města (Základní škola a mateřská škola Skočice, 2024).

Středisko volného času Slunečnice je zařízení nabízející dětem, mládeži, ale i dospělým různé pravidelné kroužky, víkendové akce, výlety, besedy s odborníky či letní tábory (Středisko volného času Slunečnice Přeštice, 2024)

Základní umělecká škola Přeštice začala fungovat již 1.9 1951. Zpočátku nabízela jen obor hudební a postupně se rozšířila i o obor taneční a výtvarný. Příspěvkovou organizací se stala v roce 1996 a v současnosti provozuje všechny tři obory. Dále také nabízí koncerty dechového orchestru a dětských pěveckých sborů a také vystoupení skupin mažoretek. Základní umělecká škola se může chlubit mnoha úspěchy žáků a také se stala neodmyslitelnou součástí mnoha akcí a tradic města (Základní umělecká škola Přeštice, 2024).

Dům historie Přešticka byl vybudován mezi lety 1999-2000 a slavnostně otevřen 8. června 2000. Vznikl jako náhrada Okresního zemědělského muzea. Expozice je tvořena z darů občanů a dalších obcí. Dům má celoroční provoz se stálou expozicí řemesel a živností na Přešticku a také expozici věnovanou obchodním památkám převážně z 1.poloviny 20.století. Dále pak dům nabízí různé tematické výstavy s omezeným časovým trváním (Dům historie Přešticka, 2024).

Městská knihovna Přeštice je organizační složkou města již od roku 2009. Avšak historie obecní knihovny v Přešticích sahá až do roku 1846. Knižní fond je průběžně rozšiřován a také je snaha o rychlou reakci na poptávku čtenářů nabídnutím knižních novinek (Městská knihovna Přeštice, 2024).

5 Analýza finančního hospodaření obce

Jeden z nejdůležitějších předpokladů dobrého fungování municipality je existence rozpočtu. Pod termínem hospodaření si lze představit efektivní využití příjmu s cílem uspokojit potřeby občanů dané obce a také umět nakládat s výdaji plynoucí z činnosti úřadu, jak ze samostatné, tak z přenesené působnosti.

Tato kapitola je zaměřena na rozpočet obce, konkrétně příjmům a výdajům města Přeštice. Konkrétně jsou využity data z let 2019-2022. Všechna tato data jsou dostupná na webových stránkách města.

Rozpočet se sestavuje v průběhu října a listopadu. Na posledním zasedání zastupitelstva, konaného v průběhu prosince, je rozpočet projednán a schválen. V současné době má město i návrh střednědobého výhledu rozpočtu města na rok 2025-2028.

5.1 Příjmy obce z let 2019-2022

Samotné příjmy jsou z hlediska druhového členění rozděleny na daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté transfery. V Tab. 1 lze pozorovat jejich jednotlivé skutečné rozložení v jednotlivých letech. Můžeme tedy vidět, že největší položku tvoří daňové příjmy, které mají ve sledovaných letech rostoucí trend. Avšak je důležité zmínit propad v roce 2020 oproti roku 2019, jež způsobila pandemie COVIDU-19. Nedaňové příjmy v letech mírně fluktuují. Kapitálové příjmy zaznamenali v roce 2022 značný propad oproti předchozímu roku, a to v důsledku poklesu prodeje pozemků a ostatních hmotných věcí. Přijaté transfery v letech také fluktuují, což je dáno jednotlivými žádostmi o finanční dotace podle realizace projektu. Celkové příjmy od roku 2020 rostou, ale díky poklesu kapitálových příjmů ne tak prudce, jak by si město přálo.

Tab. 1: Celkové příjmy

Příjem	Rok			
	2019	2020	2021	2022
Daňové příjmy	140 260 630	127 024 949	137 230 475	149 227 525
Nedaňové příjmy	49 090 200	54 419 877	45 264 543	52 315 981
Kapitálové příjmy	22 472 120	19 307 616	44 766 936	14 722 690
Přijaté transfery	58 105 090	42 828 051	43 116 455	59 967 827
Celkem	**269 928 040**	**243 580 493**	**270 378 409**	**276 234 023**

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Rozložení příjmů dle druhového členění lze také pozorovat přehledně v Obr. 4. Ten ukazuje jako největší položku daňové příjmy a naopak jako nejnižší položku příjmy kapitálové. V roce 2021 jsou ještě o něco menší přijaté transfery. Daňové příjmy tvoří přes polovinu celkové výše příjmů. Rok 2021 je v tomto ohledu trochu specifický, jelikož krom daňových příjmů se ostatní příjmy pohybují na podobné úrovni. Ve vyobrazeném grafu je také krásně vidět mírný propad daňových příjmů v roce 2020 oproti roku 2019 způsobená epidemií COVIDU-19.

Obr. 4: Rozložení příjmů v letech 2019-2022

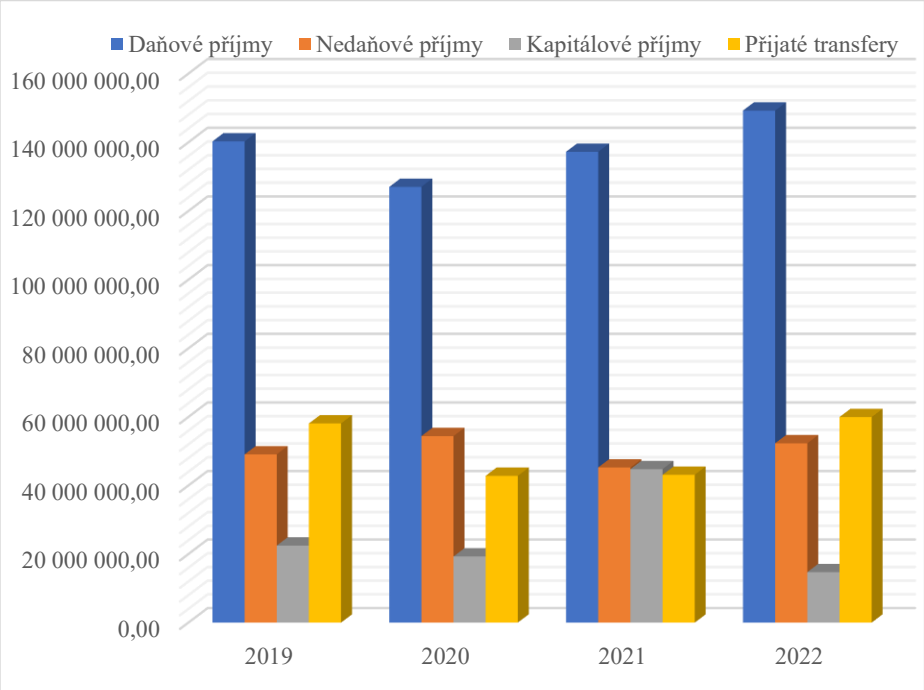

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou v práci rozděleny na daň z příjmů fyzických osob, (DPFO), daň z příjmů právnických osob (DPPO), daň z přidané hodnoty (DPH), odvody v oblasti životního prostředí, místní poplatky, správní poplatky, daně a poplatky v oblasti hazardních her a jako poslední daň z nemovitých věcí. Odvody v oblasti životního prostředí v sobě zahrnují odvody na odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu. Do místních poplatků se řadí poplatek ze psů, z pobytu, užívání prostranství, za odpadové hospodářství, příjmy z řidičského oprávnění a ostatní odvody z vybraných činností. Daňové příjmy představují až polovinu celkového objemu příjmů města. Z Tab. 2 je patrné, že největším daňovým příjmem města je daň z přidané hodnoty. Tato hodnota má

v letech rostoucí trend, v roce 2022 je tento příjem o 16 milionů větší než v roce 2020. Druhým největším příjmem je daň z příjmů právnických osob a třetí příčku obsazuje daň z příjmů fyzických osob, která v roce 2019, 2021 a 2022 byla trochu nižší oproti roku 2020. Naopak nejmenšími položkami jsou odvody v oblasti ŽP a daň a poplatky v oblasti hazardních her a to i přes nárůst těchto příjmů v posledním sledovaném roce. Dále mezi standardní typy daňových příjmů řadíme místní a správní poplatky, které se pohybují v jednotlivých letech na podobné úrovni. Konkrétními místními poplatky, které město zavedlo dle zákona 565/1990, jsou poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, poplatek ze psů, poplatek z pobytu a poplatek za užívání veřejného prostranství. Výnos z daně z nemovitých věcí činil ve sledovaných letech něco přes 5,5 mil. Kč. Na správních poplatcích město vybralo okolo 6 milionů v každém sledovaném roce. Jeho největší položku tvoří poplatky z úseku evidence vozidel (Městský úřad Přeštice, 2020, 2022b, 2023).

Snížené celkové daňové příjmy v roce 2020 oproti ostatním letům jsou způsobeny dopadem vládních opatření spojené s epidemií COVID-19. Město odhaduje částku do rozpočtu pro rok 2023 ve výši 161 mil. Kč (Městský úřad Přeštice, 2023).

Tab. 2: Daňové příjmy

Příjmy	Roky			
	2019	2020	2021	2022
DPFO	32 195 769	30 310 992	24 587 684	26 550 729
DPPO	38 023 274	27 942 623	34 914 515	35 907 630
DPH	52 682 428	52 026 347	60 485 141	68 320 887
Odvody v oblasti ŽP	1 126 232	19 578	11 971	460 382
Místní poplatky	4 885 008	4 863 879	4 774 852	4 833 335
Správní poplatky	5 287 999	5 598 106	5 916 125	6 275 684
Daň a poplatek v oblasti hazardních her	630 913	717 269	892 325	953 198
Daň z nemovitých věcí	5 429 001	5 546 156	5 647 863	5 925 678
Celkem	140 260 624	127 024 950	137 230 476	149 227 523

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy představují v rozpočtu obce také důležitou položku, která má podobnou výši jako přijaté transfery. Tab. 3 ukazuje, s jakými kategoriemi nedaňových příjmů město disponuje. Na výši nedaňových příjmů mají největší podíl sankční platby, konkrétně příjmy z dopravních pokut a také příjmy z pronájmu ostatních nemovitých

věcí. Velikost sankčních plateb je v roce 2020 nebývale velká. To je způsobeno příjmy z dopravních pokut, hlavně za překročení povolené rychlosti v tunelu Valík. Tato část sankčních příjmů se v dalších letech snižuje. Příjmy z pronájmu jsou nejvíce tvořeny za pronájem vodohospodářské infrastruktury a nebytových prostor.

Do budoucna město očekává postupný nárůst nedaňových příjmů. To bude způsobeno pronájmem bytových a nebytových prostor nově zrekonstruovaných objektů č. p. 458 a č. p. 460 v ulici Palackého tzv. „Modrého domu“. Krom nájemních bytových jednotek a sociálních bytu je zde část vyhrazena pro občanskou vybavenost. Celý objekt je bezbariérový a energeticky soběstačný díky fotovoltaické elektrárně. Již v roce 2022 lze pozorovat mírný nárůst příjmu z pronájmu. Zajímavou položkou jsou pak také příjmy z úroků na účtech města, které v roce 2022 přesáhly 2,5 mil. Kč. Za zmínku také stojí rok 2019 kdy nedaňové příjmy výrazně ovlivnily splátky půjčených prostředků ve výši 7,33 mil. Kč (Městský úřad Přeštice, 2020, 2022b, 2023).

Tab. 3: Nedaňové příjmy

Příjmy	Roky			
	2019	2020	2021	2022
Příjmy z vlastní činnosti	9 356 331	8 733 273	7 601 268	7 345 673
Příjmy z pronájmu pozemků	700 586	624 054	586 962	621 435
Příjmy z ostatních nemovitých věcí	25 184 557	23 133 043	21 879 047	22 833 374
Příjmy z pronájmu movitých věcí	18 335	17 541	18 666	6 462
Příjmy z úroků	8 844	9 612	11 757	2 506 892
Příjmy z podílu na zisku	334 815	257 550	257 550	128 775
Sankční platby přijaté od jiných	2 725 656	18 751 855	11 395 654	15 225 436
Příjmy z prodeje krátkodobého+ příjmy minulých let (r.2022 + vratky transferů)	2 200	18 650	83 178	153 665
Přijaté neinvestiční dary	100 000	100 000	100 000	100 000
Přijaté pojistné náhrady	63 542	19 753	474 775	173 418
Přijaté nekapitálové příspěvky	1 760 935	1 651 390	1 755 366	1 895 391
Neidentifikované příjmy	0	-2	-20	74 991
Ostatní nedaňové příjmy	405 758	11 213	8 394	158 522
Splátky – od nefinančních subjektů	8 428 646	1 091 946	1 091 946	1 091 946
Celkem	9 356 331	54 419 878	45 264 543	52 315 980

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy město přijímá díky prodeji pozemku, ostatních nemovitostí a ostatního hmotného majetku. V Tab. 4 lze pozorovat výjimečný rok 2021 v celkových kapitálových příjmech. Vyšší kapitálové příjmy v roce 2021 jsou dány vyššími příjmy z prodeje pozemků, prodeje bytů a garáží. Hlavní nárůst je v položce prodeje pozemků v roce 2021 oproti roku 2019, 2020 a hlavně 2022. Což je způsobeno dohodou města s firmou AREA group s.r.o. na základě které město obdrželo příjem za pozemky přes 29 mil. Kč. Poměrně značný pokles byl zaznamenán i u položky ostatní hmotný majetek. Tento druh příjmů byl ve sledovaných letech nejvíce využit v roce 2021. Ostatní roky byl využit spíše jen jako doplňkový zdroj. V roce 2019 mají největší podíl příjmy z prodeje bytového fondu ve výši 22,32 mil. Kč (Městský úřad Přeštice, 2020, 2022b, 2023).

Do budoucna město očekává pokles kapitálových příjmů. To se v roce 2022 již potvrdilo, celkové kapitálové příjmy byly nižší o 30,05 mil. Kč.

Tab. 4: Kapitálové příjmy

Příjmy	Roky			
	2019	2020	2021	2022
Prodej pozemků	939 151	9 888 806	30 018 372	2 510 626
Prodej ostatních nemovitostí	21 532 968	9 378 810	14 700 564	12 186 064
Prodej ostatního hmotného majetku	0	40 000	48 000	26 000
Celkem	22 472 119	19 307 616	44 766 936	14 722 690

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Přijaté transfery

Dalšími příjmy územního rozpočtu jsou přijaté transfery, které se řadí k důležité složce příjmů. Tab. 5 zobrazuje jednotlivé druhy transferů a jejich velikost. Výši příjmů z transferů ovlivnily hlavně přijaté investiční dotace. V roce 2019 bylo z rozpočtu Plzeňského kraje poskytnuto přes 5 mil. a z rozpočtu Ministerstva pro místní rozvoj 11 mil. k realizaci projektu „Přestupní uzel Přeštice“. Pro zajímavost byly další finanční prostředky z Plzeňského kraje získány na vybudování pumptrackové dráhy. Mimo běžné provozní dotace byly v roce 2020 příjmem prostředky na pořízení nádob pro občany na ukládání biologicky rozložitelného komunálního odpadu. V roce 2021 byly dotace ze státního rozpočtu přijaty hlavně na rozšíření vodojemu a na výstavbu hřiště u základní školy Josefa Hlávky. Největší podíl dotací v roce 2022 bylo využito na rekonstrukci tzv. „Modrého domu“ a na rekonstrukci Střediska volného času Slunečnice. Rekonstrukce

tzv. „Modrého domu“ byla pro město velká investice, proto jsou transfery v roce 2022 tak vysoké. V roce 2022 také město obdrželo od Ministerstva financí kompenzační bonus ke zmírnění dopadů způsobené epidemií COVIDU-19 ve výši 482,2 tis. Kč (Městský úřad Přeštice, 2020, 2022, 2023).

Pro rok 2023 se očekává pokles přijatých transferů.

Důležité je zmínit, že z celkové výše přijatých dotacích je část transferů převedena zřízeným příspěvkovým organizacím města. V řádu kolem 4 či 5 milionů.

Tab. 5: Přijaté transfery

Transfery	Příjmy			
	2019	2020	2021	2022
Transfery – z pokladní správy	295 910	9 208 615	1 942 762	985 814
Transfery – souhrnný vztah	21 156 370	22 477 000	23 227 300	23 127 164
Transfery – ze státního rozpočtu	7 864 448	5 990 464	7 415 069	6 213 223
Transfery – od obcí	476 304	501 490	643 160	779 578
Transfery – od krajů	4 241 614	2 714 484	4 876 538	3 431 521
Transfery – ze státních fondů	175 420	149 817	3 000 000	8 104 756
Transfery – ze SR-investiční	17 137 755	1 443 681	1 980 626	16 095 770
Transfery – od krajů-investiční	6 757 267	342 500	31 000	1 230 000
Celkem	58 105 088	42 828 051	43 116 455	59 967 826

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

5.2 Výdaje obce z let 2019-2022

Výdaje jsou v práci dle druhového členění rozděleny na běžné a kapitálové výdaje. Z Tab. 6 je patrné, že většinu celkových výdajů tvoří výdaje běžné. Prudký nárůst kapitálových výdajů v roce 2021 oproti roku 2020 je způsoben větším nákupem staveb a pozemků a většími investicemi. Běžné výdaje v čase rostou a to je způsobeno postupným zvyšováním všech výdajových položek.

K navýšení běžných výdajů došlo v roce 2019 oproti roku předcházejícímu. Poměrně značné výdaje byly vynaloženy na zemědělství a lesní hospodářství, vodohospodářství, dopravu, osvětlení a na bytové i nebytové hospodářství. Dalšími běžnými výdaji jsou například výdaje na zajištění provozu Městské knihovny, Domu historie Přešticka či na fungování Pečovatelské služby. Kapitálové výdaje v roce 2019 činili něco málo přes 59 mil. Kč, což je o něco méně než ostatní roky s výjimkou roku 2020. Významnou investicí bylo vybudování přestupního uzlu v Máchově ulici v Přešticích v prostorách autobusového a vlakového nádraží v celkové sumě 28 mil. Kč. Dále bylo v Přešticích a

Skočicích investováno do nového osvětlení, které stálo přes 8 mil. Kč, byla dokončena rekonstrukce administrativní budovy čističky odpadních vod, také byla rozšířena městská optická sít a probíhala další projektová příprava pro rekonstrukci objektů č. p. 458 a č. p. 460 ulice Palackého Přeštice (Městský úřad Přeštice, 2020).

Konkrétně v roce 2020 byly největšími položkami běžných výdajů výdaje v oblasti zemědělství a vodního hospodářství, v oblasti dopravy, bytového i nebytového hospodářství a také výdaje na provoz veřejného osvětlení. Kapitálové výdaje byly v tomto roce poměrně malé oproti ostatním rokům. Největší výdaje byly dány na rozšíření veřejného osvětlení a v rámci projektu „Intenzifikace sběru BRKO“ byly pořízeny nádoby na ukládání biologicky rozložitelného komunálního odpadu v částce přes 1,5 mil. Kč. Do organizační složky Domu historie Přešticka byla instalována klimatizace a došlo k připojení systému centralizované ochrany objektů Policií České republiky. Dále se pokračovalo v rozšiřování městského kamerového dohledu, městské optické sítě a v přípravách na rekonstrukci objektů č. p. 458 a č. p. 460 ulice Palackého Přeštice tzv. „Modrý dům“ (Městský úřad Přeštice, 2022b).

V roce 2021 město proinvestovalo přes 103 mil. Kč. Největší část kapitálových výdajů byla vložena na rekonstrukci objektu „Modrý dům“. A to ve výši 60,39 mil. Kč. Dále bylo vybudováno nové parkoviště, rozšíření vodojemu Žerovice a pokračovalo se v projektové přípravě na výstavbu plaveckého bazénu. Pro organizační složku městských hasičů byl pořízen starší stroj CAS Tatra za 1,67 mil. Kč a pro Pečovatelskou službu Přeštice byl koupen osobní automobil Citroen Berlingo se speciální výbavou pro snazší přepravu klientů za necelý 1. mil. Kč (Městský úřad Přeštice, 2022b).

Běžné výdaje v roce 2022 narostly. A to hlavně v oblasti zemědělství a lesního hospodářství, oblasti dopravy, k zajištění provozu Domu historie Přešticka a Městské knihovny, bytového a nebytového hospodářství a také na veřejné osvětlení a odpadové hospodářství. V tomto roce bylo proinvestováno méně než v roce 2021, avšak opět největší část výdajů byla dána na dokončení objektu „Modrý dům“ v částce 19,84 mil. Kč. Významná investice byla do nové lávky přes řeku Úhlavu ve výši přes 6,9 mil. Kč. Město také investovalo pře 15 mil. do nákupu pozemků v průmyslové zóně. Pokračovalo se také v projektové přípravě plaveckého bazénu, jehož výstavba byla odložena. Město již započalo s technickou studií a projektovou dokumentací pro nový úsek cyklotrasy č.

38. V organizační složce Domu historie Přešticka bylo investováno do nového systému detekce požáru (Městský úřad Přeštice, 2023).

Pro rok 2023 město předpokládá kapitálové výdaje ve výši 80 mil. Kč. A do budoucna počítá s těmito akcemi: modernizace Čistírny Odpadních Vod, výstavba cyklotrasy č 38, rekonstrukce veřejného osvětlení, rozšíření vodovodu a kanalizace Žerovice, dětské hřiště a mnoho dalšího. Od roku 2023 má město úvěrovou angažovanost pouze v ČSOB, v KB jsou již všechny úvěry splaceny a žádné nové již nebyly sjednány (Městský úřad Přeštice, 2023).

Tab. 6: Druhové členění výdajů

Výdaj	Roky			
	2019	2020	2021	2022
Běžné výdaje	163 423 238	171 629 777	171 013 014	184 764 492
Kapitálové výdaje	59 259 962	19 275 143	103 769 065	72 124 879
Celkem	222 683 200	190 904 920	274 782 079	256 889 371

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Pro jiný pohled na výdaje je v Tab. 7 zobrazeno členění výdajů dle odvětví. Z tabulky je patrné, že největšími výdaji jsou výdaje na poskytování služeb, a to hlavně pro mateřské a základní školy, dále pak záležitosti v oblasti kultury. Další velký výdaj je na veřejnou správu, konkrétně pak na činnost místní správy. Naopak nejmenší výdaje jsou na sociální služby i když v čase mírně rostou. V odvětví zemědělství jsou největší výdaje na podporu produktových činností. V průmyslu jsou největší výdaje do záležitostí pozemních komunikací, k zajištění pitné vody a k odvádění odpadních vod. Z odvětví bezpečnosti jsou nejvíce finančně náročné kategorie bezpečnost a veřejný pořádek.

Tab. 7: Výdaje dle odvětví

Výdaj	Roky			
	2019	2020	2021	2022
Zemědělství a lesnictví	1 462 674	1 842 382	1 619 432	1 321 233
Průmysl	44 308 014	17 978 176	31 817 465	25 650 508
Služby	81 774 618	75 463 918	143 478 601	124 207 554
Sociální služby	4 419 420	5 372 543	6 603 008	6 061 870
Bezpečnost	5 801 830	6 792 114	9 617 093	8 742 958
Veřejná správa	84 916 644	83 455 787	81 646 480	90 905 247
Celkem	222 683 200	190 904 920	274 782 079	256 889 370

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

5.3 Vývoj příjmů a výdajů

Tato podkapitola shrnuje vývoj příjmu a výdajů z let 2019-2022. Jak je vidět na Obr. 5, příjmy v jednotlivých letech rostou. Je to způsobeno hlavně rostoucími daňovými příjmy a přijatými transfery. Jak je zřejmé, příjmy v roce 2020 zaznamenaly velký propad oproti ostatním rokům. Opět je hlavní příčina pandemie COVIDU-19 a s tím související vládní restrikce.

Obr. 5: Vývoj příjmů v letech 2019-2022

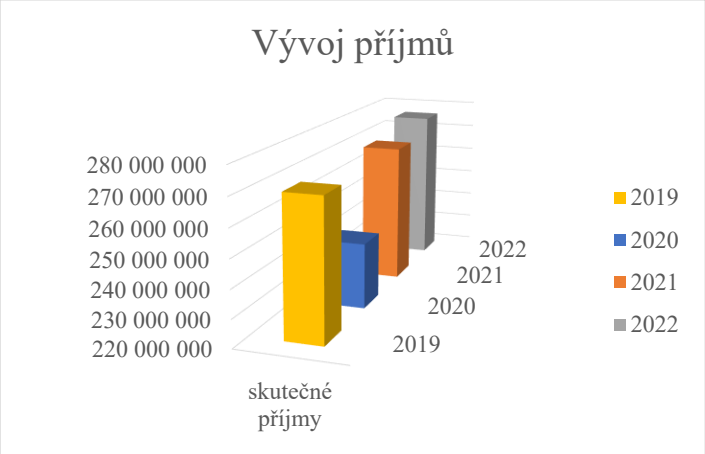

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Výdaje z let 2020 na rok 2021 jsou výrazně vyšší, naopak v roce 2022 se obci podařilo výdaje o pár desítek milionů snížit oproti roku 2021. Vývoj výdajů je znázorněn na Obr. 6. Poměrně značné výdaje v roce 2021 jsou opodstatněny velkými kapitálovými výdaji na rekonstrukci tzv. „Modrého domu“, jak již bylo zmíněno výše. Opačný efekt než u příjmů je záporná meziroční změna výdajů ve sledovaných letech. Od roku 2021 lze pozorovat mírný pokles výdajů v letech, který snad bude pokračovat i v následujících rozpočtových letech.

Obr. 6: Vývoj výdajů v letech 2019-2022

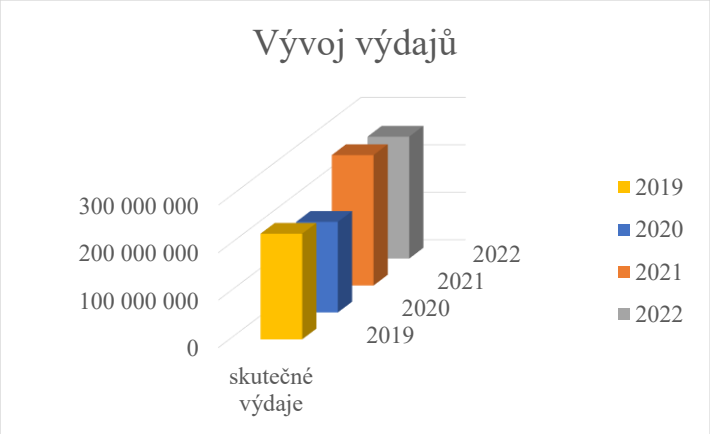

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

Vývoj příjmů a výdajů je přehledně v jednom grafu znázorněn na Obr. 7. Lze pozorovat, že v roce 2019, 2020 a 2022 byly příjmy vyšší než výdaje, což je pro rozpočet města pozitivní. Roky 2019 a 2020 převyšovali příjmy výdaje dokonce v hodnotě okolo 50 mil. Kč. V roce 2020 to bylo pouze okolo 19 mil. Kč. V roce 2021 byly výdaje bohužel nepatrně vyšší než příjmy, přibližně o 4,4 mil. Kč. To může být vysvětleno již několikrát zmíněnou velkou rekonstrukcí tzv. „Modrého domu“.

Obr. 7: Vývoj příjmů a výdajů v letech 2019-2022

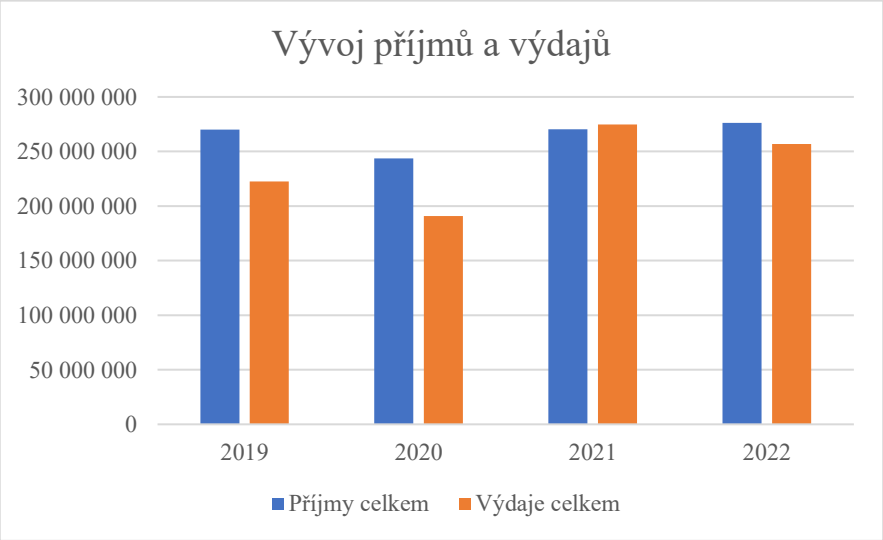

Zdroj: Město Přeštice (2024b), vlastní zpracování

5.4 Vybrané finanční ukazatele

V podnikatelské sféře jsou finanční ukazatele velmi důležitou součástí pro komplexní zhodnocení finanční situace podniku. Pomáhá najít oblasti, kde je situace v podniku

kritická a oblasti ke zlepšení. Finanční analýza municipální firmy je v některých oblastech odlišná od analýzy podnikatelského subjektu. Nejčastějším ukazatelem, který je v praxi využíván jako hodnotící ukazatel je likvidita. V práci je vypočtena běžná a okamžitá likvidita. Dále je zde spočten čistý pracovní kapitál. Závěr této kapitoly je pak věnován dalším vybraným finančním ukazatelům.

Tab. 8 přehledně zobrazuje hodnoty ukazatelů běžné likvidity, okamžité likvidity a čistého pracovního kapitálu. Běžná likvidita zobrazuje kolikrát oběžná aktiva pokrývají krátkodobé závazky. Je vypočten jako jejich podíl. Doporučené hodnoty se pohybují v rozmezí 1,5-2,5 (Knápková a kol., 2017). Jak je patrné z tabulky, obec dosahuje hodnot výrazně vyšších, což je způsobeno poměrně velkým množstvím oběžného majetku. Obec má vysoký čistý pracovní kapitál a využívá drahé financování. Okamžitá likvidita dává do poměru krátkodobý finanční majetek a krátkodobé závazky. Dle doporučených hodnot by se měl ukazatel pohybovat v rozmezí 0,2-0,5 (Knápková a kol., 2017). Z tabulky jsou opět vidět hodnoty daleko vyšší. To poukazuje na fakt, že obec nedokáže efektivně využívat své prostředky. Je však nutno podotknout, že municipální firma dosahuje hodnot vyšších z důvodu financování příspěvkových organizací (Kraftová, 2002). Čistý pracovní kapitál opět využívá oběžná aktiva a krátkodobé závazky a je spočten jejich rozdílem. V tabulce vidíme poměrně vysoké hodnoty. Obec má tedy „finanční polštář“ pro případné neočekávané události. Obec se tedy nemůže dostat z krátkodobého hlediska do platební neschopnosti. Všechny hodnoty v letech vykazují daleko vyšší hodnoty než doporučované. Poslední ukazatel v tabulce je spíše pro doplnění. Podíl čistého pracovního kapitálu na oběžných aktivech ukazuje, zda je ten „finanční polštář dostatečně vysoký. Hodnoty by se měli pohybovat v rozmezí 30-50 % (Knápková a kol., 2017). V tabulce všechny hodnoty v letech vykazují vyšší hodnoty a to přes 80 %, což poukazuje na zbytečně volné finanční prostředky. Vybrané položky rozvahy, se kterými se počítalo jsou zobrazeny v příloze A.

Tab. 8: Vybrané finanční ukazatele

	2019	2020	2021	2022
Běžná likvidita	6,16	7,28	8,11	5,53
Okamžitá likvidita	4,87	5,96	6,51	4,34
Čistý pracovní kapitál	164 990	217 621	283 107	280 133
Podíl ČPK na OA	84 %	86 %	88 %	82 %

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Mezi další ukazatele, které jsou v práci zmíněny patří dluh na obyvatele, dluhová služba, ukazatel dluhové služby, celková zadluženost, míra finanční nezávislosti. Přehledně je to zobrazeno v Tab. 9.

Ukazatel dluh na obyvatele byl vypočten jako podíl celkových dlouhodobých závazků počtem obyvatel města v jednotlivých letech. V podstatě to představuje „zátěž“ dluhu na každého obyvatele obce. Hodnoty jsou v prvních dvou sledovaných letech nízké. Bohužel v roce 2021 se dluh na obyvatele meziročně zvýšil a to poměrné výrazně. Dluh na jednoho obyvatel přesahoval 9 000 Kč, což už je poměrně velké číslo. V roce 2022 nepatrně poklesl. Vyšší dluh na obyvatele může být způsoben mírným poklesem počtu obyvatel, ale hlavně značným zvýšením dlouhodobé úvěrové služby na investice. To je nejvíce patrné v roce 2021, kdy byla velká rekonstrukce tzv. „Modrého domu“.

Do dluhové služby jsou zahrnovány zaplacené úroky, uhrazené splátky vydaných dluhopisů, splátky jistin a splátky leasingu. Dluhová služba se poté poměřuje ke skutečné dluhové základně a výsledkem je ukazatel dluhové služby. Dluhová základna obsahuje skutečně dosažené daňové a nedaňové příjmy a dotace souhrnného finančního vztahu (Český statistický úřad, 2009).

Ukazatel dluhové služby se vyjadřuje v procentech. Jeho hodnoty by neměly být vysoké. Maximální hodnota, které by měl ukazatel v krajích případech dosahovat je 30 % (Český statistický úřad, 2009). V tabulce je vidět, že hodnoty jsou od 0,5 -2,5 %, což je pro obec velice příznivé.

Celková zadluženost patří mezi základní ukazatele zadluženosti, jejíž hodnoty by se dle doporučení měly pohybovat od 30-60 % (Knápková a kol., 2017). Výpočet je podíl cizích zdrojů a celkových aktiv. Obec je zadlužená velmi málo, což je velice pozitivní. Hodnoty se pohybují do desítek procent, jak je vidět v Tab. 9.

Míra finanční nezávislosti je ukazatel, jenž je vypočten jako poměr vlastního a celkového kapitálu. Pro dobré fungování municipality by se hodnoty měly pohybovat nad 50 % (Kraftová, 2002). V tabulce je vidět, že jsou hodnoty přes 90 %, tedy obec nemá tak vysoký podíl cizího kapitálu. Obec tedy z hlediska financování nepodstupuje žádné velké riziko.

Poslední řádek tabulky je věnován podílu dluhu jednotlivých let k průměru příjmů za poslední čtyři předcházející roky. V prvních dvou sledovaných letech je tento procentní poměr velmi malý, zbylé dva roky se pohybuje v řádu dvou desítek procent. Hlavní

příčiny vyššího procenta jsou ve zvýšeném objemu dlouhodobých závazků, respektive úvěrů. Někdy je tento ukazatel nazýván jako ukazatel rozpočtové odpovědnosti.

Tab. 9: Další finanční ukazatele

	2019	2020	2021	2022
Dluh na obyvatele	1 759	1 442	9 571	8 595
Dluhová služba	3 623	2 261	2 340	5 829
Ukazatel dluhové služby	1,34 %	0,93 %	0,87 %	2,11 %
Celková zadluženost	3,11 %	2,66 %	5,70 %	6,05 %
Míra finanční nezávislosti	95,40 %	96,03 %	91,55 %	91,01 %
Podíl dluhu k průměru příjmů	3,07 %	1,92 %	24,77 %	21,32 %

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

6 Analýza hospodaření vybraných příspěvkových organizací

V této kapitole je rozebrán rozpočet dvou vybraných příspěvkových organizací. Také je zde provedena finanční analýza pomocí vybraných finančních ukazatelů, pro lepší zhodnocení využívání majetku a finančních zdrojů. V podstatě pro komplexní zhodnocení finanční situace příspěvkové organizace. První podkapitola se věnuje hlavní činnosti druhá pak doplňkové činnosti vybraných organizací. Jsou vybrány ukazatele, které jsou pro příspěvkové organizace relevantní.

Pro finanční analýzu je vybrána Základní škola Josefa Hlávky Přeštice a Základní a mateřská škola Skočice. Důvod zvolení těchto dvou organizací je, že vlastní dlouhodobý nehmotný i hmotný majetek, zásoby, pohledávky, závazky a další, a to většinou ve větší míře než ostatní příspěvkové organizace.

Na tyto organizace bude nahlíženo jako na neziskové, jež nejsou založeny za účelem produkce zisku. Za hlavní náplň organizací se považuje uspokojování potřeb občanů a komunit a plnění poslání za jejímž účelem byly vytvořeny. Cílem hlavní činnosti je vyrovnanost nákladů a výnosů naopak u doplňkové činnosti je hlavní cíl zisk.

Pro analýzu neziskových organizací jsem si zvolila ukazatel běžné likvidity, ukazatel autarkie hlavní činnosti neboli výnosový poměr a ukazatel rentability aktiv. Dále je zde provedena horizontální analýza, absolutní i relativní, vybraných položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty. Při výpočtu těchto ukazatelů jsem počítala s náklady, výnosy a výsledkem hospodaření pro hlavní činnost. Poté jsou zde ukazatele, které jsou zaměřeny na doplňkovou činnost. Konkrétně rentabilita nákladů doplňkové činnosti, míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti a haléřový ukazatel nákladovosti. Ukazatel jsou vypočteny dle hodnot z let 2019-2022.

6.1 Hlavní činnost

Za účelem hlavní činnosti byla organizace zřízena. Obě příspěvkové organizace mají předmět podnikání vymezen dle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání. Následující odstavce jsou věnovány již zmíněným ukazatelům, které vychází z hlavní činnosti. Hodnoty jednotlivých položek v letech obou příspěvkových organizací, se kterými se pracovalo pro hlavní činnost jsou

uvedeny v příloze B. Veškeré hodnoty byly získány z databáze Monitor Ministerstva financí.

Ukazatel běžné likvidity je vypočten jako podíl oběžných aktiv a celkových krátkodobých závazků. Vypočtený ukazatel běžné likvidity se pohybuje mezi hodnotami 1,5-2 jak ukazuje Tab. 10. Ideální doporučené hodnoty jsou vyšší než 1, zpravidla v rozmezí 1,5-2,5, což je zde splněno (Knápková a kol., 2017). Jen hodnota u Základní školy Josefa Hlávky v roce 2021 je na hraně, což způsobuje mírnou rizikovost, ale naštěstí v dalším roce se hodnota zvýšila.

Tab. 10: Běžná likvidita

Běžná likvidita	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola Josefa Hlávky	1,98	1,73	1,60	1,73
Zákl. a mateř. škola Skočice	1,79	1,83	2,31	1,79

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Okamžitá likvidita, jež je znázorněna v Tab. 11 je vypočtena podílem krátkodobého finančního majetku a krátkodobých závazků. Hodnoty u municipálních firem jsou zpravidla vyšší než doporučené maximální hodnoty do 0,5 (Kraftová, 2002). Je to způsobeno tím, že příspěvková organizace má jistá pravidla financování. Avšak značí to potřebu jisté míry řízení peněžních prostředků.

Tab. 11: Okamžitá likvidita

Okamžitá likvidita	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola Josefa Hlávky	1,69	1,44	1,24	1,47
Zákl. a mateř. škola Skočice	1,53	1,64	1,97	1,42

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Čistý pracovní kapitál ukazuje hodnotu finanční rezervy, kterou má příspěvková organizace pro potřeby při neočekávaných situacích. Je vyobrazen v Tab. 12. Hodnoty jsou pro Základní školu Josefa Hlávky v letech neměnné. Základní a mateřská škola vykazuje vyšší hodnoty jen v roce 2021. Pro doplnění je i zde přidán ukazatel podílu čistého pracovního kapitálu na oběžných aktivech. Zde jsou hodnoty až na jednu výjimku v mezích doporučených hodnot do 50 % (Knápková a kol., 2017).

Tab. 12: Čistý pracovní kapitál

Čistý pracovní kapitál	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola Josefa Hlávky	5 733,27	4 811,52	5 188,69	5 437,19
Zákl. a mateř. škola Skočice	383,64	428,13	908,94	524,43
Podíl ČPK na OA				
Zákl. škola Josefa Hlávky	49,45 %	42,14 %	37,31 %	42,12 %
Zákl. a mateř. škola Skočice	44,10 %	45,36 %	56,62 %	44,24 %

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Pojem autarkie lze definovat jako míru nezávislosti a soběstačnosti organizace. Někdy se tento ukazatel nazývá výnosový poměr. Ukazatel autarkie hlavní činnosti je vypočten jako podíl výnosů a nákladů. Ukazuje zřizovateli, jak organizace generuje výnosy na pokrytí nákladů. Čím je hodnota vyšší, tím lépe, naznačuje to vyšší efektivnost organizace (Knápková a kol., 2017).

Z Tab. 13 je patrné, že hodnoty jsou poměrně vysoké a velikost výnosů a nákladů není nijak rozdílná. Jen roky 2020 a 2021 u Základní školy Josefa Hlávky hodnoty nedosahují předepsaných 100 %, ale jen nepatrně a není potřeba se tím zabývat (Kraftová, 2002). Přehlednější vývoj autarkie je graficky zobrazen v příloze C.

Tab. 13: Ukazatel autarkie

Ukazatel autarkie	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola Josefa Hlávky	101,15 %	99,76 %	99,89 %	100,68 %
Zákl. a mateř. škola Skočice	100,41 %	100,11 %	101,92 %	100,27 %

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Ukazatel míry finanční nezávislosti či stability je indikátor, který dává do poměru vlastní kapitál a celkový kapitál, tedy pasiva. Tento ukazatel je velmi specifický a záleží na oboru ve kterém se municipální firma nachází. Doporučené hodnoty jsou nad 50 % (Knápková a kol., 2017). Hodnoty menší jak 30 % by naznačovaly nestabilitu municipality. V Tab. 14 je vidět, že hodnoty se pohybují v rozmezí 40–56 %. Dle Kraftové (2002) se avšak dané hodnoty u příspěvkových organizací předpokládají spíše vyšší, a to kolem 70 %. Tato situace zde bude nejspíše zapříčiněna poměrně velkým zastoupením cizího kapitálu, jež pak ovlivňuje celková pasiva. Cizí zdroje tvoří i přes polovinu celkových pasiv. To je patrné u Základní školy Josefa Hlávky v roce 2021, kdy míra finanční stability dosahuje pouhých 40 %.

Tab. 14: Míra finanční nezávislosti

Míra finanční nezávislosti	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola J. H.	50,01 %	45,23 %	40,56 %	48,83 %
Zákl. a mateř. škola Skočice	44,10 %	45,36 %	56,62 %	44,24 %

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Vybrané ukazatele z rozvahy a výkazu zisku a ztráty jsou sledovány a poté jsou zjištěny změny v jednotlivých letech oproti minulému období. Jednotlivé tabulky, Tab. 15 a Tab. 16 ukazují horizontální analýzu vybraných položek obou příspěvkových organizací. Změny jsou vyjádřeny absolutně i relativně. Je vidět, že u Základní školy Josefa Hlávky dlouhodobý hmotný majetek roste. Tento jev je způsoben nízkou hranicí pro zařazení majetku do DHM. Zásoby v letech fluktuují, a to hlavně způsobuje sklad potravina a v době COVIDU-19 to nejvíce ovlivnily testy a roušky. Náklady a výnosy také v letech rostou. Což je zapříčiněno růstem cen a nárůstem počtu žáků a zaměstnanců školy. Ostatní položky v letech fluktuují. Za zmínku ještě stojí vysoké závazky v roce 2021, jelikož organizace získala od zřizovatele půjčku na předfinancování projektu. Pohledávky jsou v roce 2020 a 2021 rostoucí oproti roku 2022 z důvodu ukončování některých projektů a otevírání několika nových. Základní a mateřská škola Skočice má k dispozici méně aktiv i pasiv, jelikož je to menší organizace. U ní naopak roste dlouhodobý nehmotný i hmotný majetek a pohledávky. Růst majetku je způsoben postupným pořizováním modernějšího vybavení pro pohodlí a kvalitu vzdělání. Pohledávky vzrostli v letech 2021 a 2022 z důvodu navýšení záloh na energie. Zbylé položky v letech fluktuují. Například zásoby potravin jsou nepravidelně nakupovány a pokles finančního majetku v roce 2022 je způsoben čerpáním dotace zaslané v roce 2020. V letech je patrný neustálý růst nákladů a výnosů jež je ovlivněn hospodařením školy. Za zmínku stojí rozhodně výsledek hospodaření, který nebyl ve všech letech podobný. Základní škola Josefa Hlávky vykázala v letech 2020 a 2021 dokonce záporný výsledek hospodaření. To lze vysvětlit pandemií COVIDU-19, jež byly zvýšené náklady na hygienické potřeby. Avšak v roce 2022 je jeho hodnota velmi uspokojivá. Naopak Základní a mateřská škola Skočice měla výsledek hospodaření ve všech letech kladný, bohužel krom roku 2021, nikterak vysoký. V roce 2021 se to podařilo hlavně z důvodu COVIDU-19. Příspěvek na činnost od zřizovatele dostává Základní a mateřská škola Skočice ve sledovaných letech ve stejné výši, jelikož je to dostačující a není potřeba ho tedy zvyšovat. Naopak Základní škola Josefa Hlávky dostala v roce 2022 největší příspěvek ze všech příspěvkových organizací.

Jelikož takto byl stanoven v návrhu rozpočtu a bylo o něj zažádáno a poté byl i schválen. A to ve výši 9,1 mil. Kč.

Tab. 15: Horizontální analýza vybraných položek Základní školy Josefa Hlávky

	2020/2019		2021/2020		2022/2021	
	absolutní (tis. Kč)	relativní	absolutní (tis. Kč)	relativní	absolutní (tis. Kč)	relativní
DNM	0,00	0,00 %	186,60	18,79 %	0,00	0,00 %
DHM	2 365,76	14,01 %	1 724,29	8,96 %	2 989,83	14,25 %
Zásoby	-100,68	-65,59 %	27,69	52,43 %	62,19	77,25 %
Pohledávky	321,30	21,18 %	1 142,19	62,13 %	-1 171,59	-39,31 %
Finanční majetek	-397,01	-4,00 %	1 320,04	13,86 %	109,37	1,01 %
Vlastní kapitál	-722,82	-9,43 %	235,18	3,39 %	1 953,07	27,21 %
Závazky-dlouhodobé	0,00	0,00 %	0,00	0,00 %	298,45	16,57 %
Závazky-krátkodobé	745,37	12,72 %	2 112,76	31,98 %	-1 248,53	-14,32 %
Náklady	6 539,81	10,00 %	7 976,90	11,08 %	602,74	0,75 %
Výnosy	5 615,33	8,48 %	8 060,84	11,23 %	1 236,44	1,55 %
VH	-924,47	-122,67 %	83,94	-49,14 %	633,70	-729,44 %
Příspěvek na činnost od zřizovatele	810,00	9,54 %	-432,36	-4,65 %	232,36	2,62 %

Zdroj: Městský úřad Přeštice (2022a), vlastní zpracování

Tab. 16: Horizontální analýza vybraných položek Základní a mateřské školy Skočice

	2020/2019		2021/2020		2022/2021	
	absolutní (tis. Kč)	relativní	absolutní (tis. Kč)	relativní	absolutní (tis. Kč)	relativní
DNM	46,40	40,11 %	6,76	4,17 %	39,62	23,46 %
DHM	220,58	18,64 %	154,94	11,04 %	112,61	7,22 %
Zásoby	-24,93	-59,83 %	-2,99	-17,86 %	15,02	109,24 %
Pohledávky	-1,19	-1,42 %	136,75	165,66 %	0,04	0,02 %
Finanční majetek	100,00	13,43 %	527,82	62,50 %	-435,07	-31,70 %
Vlastní kapitál	44,49	11,60 %	480,81	112,30 %	-384,51	-42,30 %
Závazky-dlouhodobé	29,39	6,04 %	180,77	35,06 %	-35,50	-5,10 %
Závazky-krátkodobé	202,73	3,48 %	276,09	4,58 %	609,70	9,67 %
Výnosy	185,50	3,17 %	390,50	6,47 %	507,82	7,91 %
VH	-17,23	-72,82 %	114,41	1779,32 %	-101,88	-84,31 %
Příspěvek na činnost od zřizovatele	0,00	0,00 %	0,00	0,00 %	0,00	0,00 %

Zdroj: Městský úřad Přeštice (2022a), vlastní zpracování

6.2 Doplňková činnost

Vedle hlavní činnosti příspěvková organizace vykonává ještě činnost doplňkovou, kterou povoluje zřizovatel. Základní škola Josefa Hlávky takto vykonává hostinskou činnost,

realitní činnost, což je například pronájem sportovišť a nebytových prostor školy, pronájem služebných bytů v budovách školy, provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovních činností, mimoškolní výchova a vzdělání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti, ubytovací služby, pořádání kulturních produkcí a reklamní činnost, marketing, mediální zastoupení. Podmínky realizace těchto doplňkových činností jsou stanoveny ve zřizovací listině. Konkrétně je to, že doplňková činnost nenaruší plnění hlavní činnosti, je oddělené sledování finančního hospodaření hlavní a doplňkové činnosti a poslední podmínkou je, že doplňková činnost nebude ztrátová. Za těchto podmínek provozuje doplňkovou činnosti i Základní a mateřská škola Skočice. Ta na rozdíl od Základní školy Josefa Hlávky provozuje jen hostinskou činnost a to do výše kapacity jídelny (Městský úřad Přeštice, 2015a; Městský úřad Přeštice 2015b). Následující odstavce budou věnovány analýze doplňkové činnosti Základní školy Josefa Hlávky. Základní a mateřská škola Skočice ve sledovaných letech neprovozovala žádnou hospodářskou činnost, respektive nemá z ní žádní příjmy. Údaje, ze kterých jsem vycházela jsou v tabulce uvedeny v příloze D.

Nákladová rentabilita představuje jeden z nejdůležitějších ukazatelů efektivnosti. Čím je hodnota ukazatele vyšší, tím pozitivnější (Kraftová, 2002). Jak je v Tab. 17 patrné, v roce 2019 měla příspěvková organizace poměrně dobrý zisk a nákladová rentabilita tudíž mírně překračuje 50 %. Ostatní roky vykazují menší hodnoty, avšak ne záporné, aby musela municipální firma ukončit doplňkovou činnost. Roky 2020 a 2021 nejvíce ovlivnila pandemie COVIDU-19, kdy příjmy z doplňkové činnosti poklesy, především příjmy z pronájmu.

Tab. 17: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti

Rentabilita nákladů doplňkové činnosti	2019	2020	2021	2022
	52,23 %	21,27 %	14,88 %	29,48 %

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Ukazatel míry pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z vedlejší činnosti, lze realizovat pouze pokud je ztráta z hlavní činnosti. Jsou tedy spočteny jen roky 2020 a 2021, u ostatních to nemá smysl. Pozitivní je, že zisk z doplňkové činnosti pokrývá a i výrazně převyšuje ztrátu z hlavní činnosti. Poměrně velké hodnoty procentuální míry zisku, který pokrývá ztrátu lze pozorovat v Tab. 18.

Tab. 18: Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z vedlejší činnosti

Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z doplňkové činnosti	2019	2020	2021	2022
	-	21555,24 %	42446,12 %	-

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Posledním ukazatel, který zkoumá doplňkovou činnost je v práci haléřový ukazatel nákladovosti vyobrazen v Tab. 19. U doplňkové činnost lze výsledné hodnoty porovnat se zlomovým faktorem, jež má hodnotu 0,6180339 (Kraftová, 2002). Všechny sledované roky tuto hodnotu překračují, což značí velmi dobrý ekonomický výsledek doplňkové činnosti.

Tab. 19: Haléřový ukazatel nákladovosti

Haléřový ukazatel nákladovosti	2019	2020	2021	2022
	0,6569	0,8246	0,8705	0,7723

Zdroj: Monitor Ministerstvo financí ČR (2024), vlastní zpracování

Celkově lze shrnout příspěvkovou organizaci Základní školu Josefa Hlávky v ukazatelích rentability doplňkové činnosti velmi pozitivně.

7 Zhodnocení a doporučení

Poslední kapitola práce se zaměřuje na celkové zhodnocení finanční situace obce Přeštice a doporučení na oblasti, ve kterých by mohla něco změnit.

Z hlediska finančního hospodaření obce a plnění rozpočtu si obec vede velmi dobře. Příjmová a výdajová část rozpočtu jsou spolu velice provázané a ve sledovaném období se od sebe nijak výrazně neliší. Příjmy převyšují výdaje až na výjimku v roce 2021, jež byl rokem velmi náročným na investice. Avšak je nutno podotknout, že do příjmů bylo zahrnuto jen část transferů na investice, zbytek byl až další rok. kdy se příjmy a výdaje dorovnaly. Mezi nejdůležitější příjmy patří ty daňové, jež tvoří kolem 50 % veškerých příjmů. Největší výdaje dle odvětví plynou na poskytování služeb a to hlavně základních a mateřských škol a dále také na činnost místní samosprávy. Poměrně značné běžné výdaje jsou na vodohospodářství, dopravu, odvoz odpadu a bytové a nebytové hospodářství. Největší kapitálový výdaj představuje rekonstrukce objektu „Modrý dům“ konaná v roce 2021. Dále pak nemalá suma byla investována do vybudování přestupního uzlu v Máchově ulici v prostorách autobusového a vlakového nádraží.

Z hlediska příjmů by obec do budoucna mohla uvažovat o jejich zvýšení, aby předcházela riziku kvůli každoročnímu růstu výdajů. A to například zvýšením poplatků, pronájmem movitých, ale i nemovitých věcí a prodejem produktů vlastní činností, jež se po covidové pandemii stále nevrátil na původní hodnoty. Také kapitálové příjmy, hlavně prodej pozemků, by se mohly v budoucnu zvýšit. Z hlediska výdajů, které meziročně rostou, představují největší výdaje ty běžné. Všechny sledované roky mělo město nemalé výdaje na veřejné osvětlení, a tak určitě stojí za zvážení, krom vyměnění běžné žárovky těmi LED žárovkami, také částečné vypnutí osvětlení. Výměna žárovek na úspornější LED zářivky přinese městu asi o třetinu nižší náklady na spotřebovanou elektřinu oproti současnosti. Dnes je vyměněna zhruba polovina veřejného osvětlení a s výměnou se pokračuje i v dalších oblastech. Dále by například v oblastech s rodinnými domky v nočních hodinách mohla světla zhasnout, alespoň na čtyři hodiny. Dle odhadu by to městu přineslo další nemalé úspory v řádu desetitisíců korun měsíčně. Tma by mohla být od půlnoci do čtyř do rána. V současnosti se světla ve městě ztlumují na 30 až 40 % a to každý den ve 22:00. Krom finančních úspor by to také nepochybně mělo pozitivní vliv na ekologické znečištění světelným smogem.

Vybranými finančními ukazateli bylo souhrnně nahlíženo na finanční hospodaření obce. V rámci finančního řízení a hospodaření obce nebyly nalezeny žádné závažné nedostatky či problémy. Jediná slabší oblast jsou finanční prostředky. Mohlo by dojít ke zlepšení v oblasti nakládání s finančními prostředky obce. Je zbytečně velké množství finančních prostředků, které jsou nevyužité. Za úvahu by určitě stálo investovat část prostředků do fondů. V oblasti zadluženosti a množství dluhu si obec vede velmi dobře. Hodnoty jsou ve všech sledovaných letech nízké. Krom dluhu na obyvatele, jenž v posledních dvou sledovaných letech značně narostl. Zatím to však není žádné ohrožení finanční stability obce. Je to způsobeno objemnými investicemi. Obec v oblasti financování nepodstupuje žádné velké riziko. Má malý podíl zastoupení cizího kapitálu a je finančně nezávislá.

Pro analýzu finančního hospodaření obce byly zvoleny dvě základní školy. Konkrétně Základní škola Josefa Hlávky Přeštice a pak Základní a mateřská škola Skočice. Obě příspěvkové organizace byly zanalyzovány vybranými ukazateli pro hlavní činnost. Jedním z nejdůležitějších ukazatelů byla míra autarkie neboli soběstačnost. Obě organizace dosáhly doporučených hodnot. Horizontální analýza sleduje vybrané ukazatele účetních výkazů v meziročním srovnání. Zde je vidět v některých položkách patrný vliv COVIDU-19. Z hlediska míry finanční nezávislosti ve všech letech nedosahovala Základní škola Josefa Hlávky doporučených hodnot. Což by v případě pokračování mohlo ohrozit stabilitu, to se však nestalo. Z hlediska likvidity by se mohly příspěvkové organizace zaměřit na řízení peněžních prostředků. Okamžitá likvidita by dle doporučení měla dosahovat nižších hodnot.

Analýza doplňkové činnosti byla provedena jen u jedné příspěvkové organizace. Základní a mateřská škola Skočice z doplňkové činnosti nevykázala žádné hodnoty. Do budoucna by mohla pronajímat své prostory sportovišť či pořádat akce, aby nějaké příjmy získala. Základní škola Josefa Hlávky Přeštice doplňkovou činnost provozuje a má z ní i nemalé zisky. Dle haléřové ukazatele je ekonomický výsledek doplňkové činnosti velmi dobrý.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo provést zhodnocení ekonomické činnosti konkrétní obce. Zvoleným subjektem bylo město Přeštice. Před zpracováním práce byla provedena literární rešerše zdrojů. Důvodem zvolení tohoto tématu byla jeho aktuálnost a důležitost. Finanční hospodaření obce má politické a společenské dopady.

Postavení a fungování municipálních subjektů je odlišné od podnikatelského sektoru. Touto problematikou se zabývala teoretická část práce. Byl zpracován stručný přehled vývoje a vzniku územní samosprávného celku, dále se práce zaměřena na základní aspekty obce a pak její příjmy a výdaje. Poslední část teoretická část byla věnována organizacím, které obce zřizuje jako jsou příspěvkové organizace, organizační složky a obchodní společnosti.

V praktické části bylo nejprve představeno město Přeštice, které se nacházející se v okrese v okrese Plzeň-jih. Byly představeny základní charakteristiky města a jeho historie a organizace, které zřizuje. Další kapitoly byly věnovány analýze hospodaření obce ve čtyřech letech. Konkrétně roky 2019 až 2022 v oblasti příjmů a výdajů. Výsledky analýzy ukázaly, že největší položku příjmů tvoří daňové příjmy, které ve sledovaných letech rostou. Největší výdaje dle odvětví jsou na poskytování služeb a veřejnou správu. Ve sledovaných letech bylo městem investováno poměrně značný objem peněžních prostředků. To lze pozorovat i značnými přijatými investičními transfery na rekonstrukce a modernizace částí města. Ve vývoji příjmů a výdajů lze pozorovat vliv pandemie COVIDU-19 a s tím spojená vládní opatření. Příjmy a výdaje se v roce 2020 propadly oproti ostatním letům. Pozitivní je, že v dalších letech příjmy a výdaje zase vzrostly. Avšak lze shrnout, že město nepodstupuje žádné velké finanční riziko a nebyly zjištěny žádné nedostatky.

Šestá kapitola byla věnována finanční analýze dvou příspěvkových organizací. Konkrétně Základní škole Josefa Hlávky Přeštice a Základní a mateřské škole Skočice. Pro analýzu příspěvkové organizace jsou ukazatele rozděleny na ty, které se zabývají hlavní činností a ty zaměřující se na činnost doplňkovou. Za zmínku asi nejvíce stojí ukazatel autarkie, tedy soběstačnosti, u níž obě příspěvkové organizace dosáhly doporučených hodnot. U Základní školy Josefa Hlávky byly navíc vypočteny ukazatele zabývající se doplňkovou činností. Dle výsledků hodnot lze konstatovat a hodnotit ekonomický výsledek doplňkové činnosti velmi pozitivně. Výpočtem nebyly zjištěny žádné závažné problémy či hrozící

nebezpečí úpadku u obou příspěvkových organizací. Též tyto organizace nějakou měrou na čas ovlivnila pandemie COVIDU-19.

Poslední kapitola se pak věnovala zhodnocení a je uvedeno několik doporučení pro budoucí vývoj města a jím zřizovaných příspěvkových organizací.

Závěrem lze konstatovat, že město si z finančního hlediska vede velmi dobře. Je finančně stabilní, příjmy a výdaje jsou spolu provázané a město je finančně nezávislé. V souhrnu je s příjmy, výdaji a majetkem města nakládáno hospodárně a efektivně.

Seznam použitých zdrojů

Červenka, M. (2009). *Soustava veřejných rozpočtů.* Leges.

Český statistický úřad (2009). *E9 Ukazatel dluhové služby za rok 2005 (%).* https://www.czso.cz/csu/xl/030703309

Český úřad zeměměřický a katastrální (2023). *Nižší územní prvky a územně evidenční jednotky.* https://www.cuzk.cz/Uvod/Produkty-a-sluzby/RUIAN/2-Poskytovani-udaju-RUIAN-ISUI-VDP/Ciselniky-ISUI/Nizsi-uzemni-prvky-a-uzemne-evidencni-jednotky.aspx#UI_OBEC

Dům historie Přešticka. (2024). *Historie.* https://www.dumhistorie.cz/muzeum/historie/

Hamerníková, B. (2017). *Veřejné finance-Vybrané problémy.* Wolters Kluwer.

Hejduková, P., & Pokorný, J. (2022). *Veřejná ekonomika z pohledu teorie a praxe Studijní opora.* Fakulta ekonomická Západočeské univerzity v Plzni.

Institut pro veřejnou správu Praha (2018). *Rozpočtové hospodaření pro zastupitelství obcí.* Ministerstvo vnitra ČR.

Knápková, A., Pavelková, D., Remeš, D., & Šteker, K. (2017). *Finanční analýza, Komplexní průvodce s příklady.* (3.vyd.). Grada Publishing.

Kraftová, I. (2002). *Finanční analýza municipální firmy.* C.H. Beck.

Krechovská, M., Hejduková, P., & Hommerová, D. (2018). *Řízení neziskových organizací klíčové oblasti pro jejich udržitelnost.* Grada Publishing.

Merlíčková Růžičková, R. (2011). *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně.* ANAG.

Město Přeštice. (2024a). *O Městě.* https://www.prestice-mesto.cz/

Město Přeštice. (2024b). *Rozpočet.* https://www.prestice-mesto.cz/mesto/hospodareni-mesta/rozpocet-1/

Městská knihovna Přeštice. (2024). *O knihovně.* https://knihovnaprestice.webk.cz/pages/o-knihovne.html

Městský úřad Přeštice. (2015a). *Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola a mateřská škola Skočice.* Interní dokument podniku.

Městský úřad Přeštice. (2015b). *Zřizovací listina příspěvkové organizace Základní škola Josefa Hlávky Přeštice.* Interní dokument podniku.

Městský úřad Přeštice. (2020). *Závěrečný účet města Přeštice za rok 2019.* Interní dokument podniku.

Městský úřad Přeštice. (2022a). *Hospodaření příspěvkových organizací v letech 2010-2022.* Interní dokument podniku.

Městský úřad Přeštice. (2022b). *Účetní informace Příjmy a Výdaje 2020 a další vývoj.* Interní dokument podniku.

Městský úřad Přeštice. (2023). *Účetní informace Příjmy a Výdaje 2022 a další vývoj.* Interní dokument podniku.

Ministerstvo financí – Sekce Veřejné rozpočty. (2023). *Státní rozpočet 2023 v kostce.* Ministerstvo financí.

Ministerstvo financí České republiky (2022). Zpráva o vývoji rozpočtového hospodaření obcí, dobrovolných svazků obcí a krajů k 30.9.2022. https://www.mfcr.cz/cs/rozpoctova-politika/uzemni-rozpocty/hospodareni-uzemnich-rozpoctu/mesicni-zpravy-o-hospodareni-uzemnich-ro/2022/zprava-o-vyvoji-rozpoctoveho-hospodareni-49412

Ministerstvo vnitra ČR (2005). *Veřejná správa v České republice.* Ministerstvo vnitra.

Monitor Ministerstvo financí ČR. (2024). Město Přeštice. https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00257125/prehled?rad=t&obdobi=2312

Otrusinová, M., & Kubičková, D. (2011). *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek.* C.H.Beck.

Pavlásek, V., & Hejduková, P. (2011). *Veřejné finance a daně v České republice.* (2. přepracované vyd.). NAVA.

Pavlásek, V., & Kunešová, H. (2007). *Veřejné finance.* NAVA.

Peková, J. (2004). *Hospodaření a finance územní samosprávy.* Management Press.

Peková, J. (2005). *Veřejné finance, úvod do problematiky.* (3.vyd.). ASPI.

Peková, J., Pilný, J., & Jetmar, M. (2008). *Veřejná správa a finance veřejného sektoru.* (3.vyd.). Wolters Kluwer.

Peková, J., Pilný, J., & Jetmar, M. (2012). *Veřejný sektor – řízení a financování.* Wolters Kluwer.

Provazníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe* (3.vyd.). Grada Publishing.

Roubínek, P., Kladivo, P., Halás, M., Koutský, J., & Opravil, Z. (2015). Changes in the financing of municipalities and local governments of selected cities: possible effects on disintegration processes and municipal policy. *E+M Ekonomie a Management, 18*(1), 134-150. http://dx.doi.org/10.15240/tul/001/2015-1-011

Sdělení č. 181/1999 Sb., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přijetí Evropské charty místní samosprávy, v platném znění.

Sedmihradská, L. (2016). *Rozpočtový proces obcí.* Wolters Kluwer.

Středisko volného času Slunečnice Přeštice. (2024). *O nás.* https://slunecniceprestice.cz/o-nas/

Synek, M., Kislingerová, E., Dvořáček, J., Dvořák, J., Dvořák, P., Dvořáková, Z., Eisler, J., Hoffmann, V., Janhuba, M., Jindra, J., Klečka, J. Kleibl, J., Neumaierová, I., Novotný, J., Sedláčková, H., Svobodová, I., Tomek, J., & Veber, J. (2010) *Podniková ekonomika.* (5.vyd.). C.H.Beck.

Základní škola a mateřská škola Skočice. (2024). *100 let školy.* https://www.zsskocice.cz/zakladni-skola/100-let-skoly/

Základní škola Josefa Hlávky Přeštice. (2024). *Historie přeštického školství.* https://zsprestice.cz/index.php?id=historie

Základní umělecká škola Přeštice. (2024). *O naší škole.* https://www.zusprestice.cz/informace/o-nasi-skole

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění.

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (o rozpočtovém určení daní), v platném znění.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platném znění.

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole).

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), v platném znění.

Žárska, E., & Vámošová, M. (2017). Selected Characteristics Effect on Municipality Council Size. In I. Vankova (Ed.), *Proceedings of the 12th international scientific conference public economics and administration 2017: 12th - 13th September 2017, Ostrava, Czech Republic.* VŠB – Technical University of Ostrava, 2017, pp. 384-390.

Seznam tabulek

Tab. 1: Celkové příjmy 30
Tab. 2: Daňové příjmy 32
Tab. 3: Nedaňové příjmy 33
Tab. 4: Kapitálové příjmy 34
Tab. 5: Přijaté transfery 35
Tab. 6: Druhové členění výdajů 37
Tab. 7: Výdaje dle odvětví 37
Tab. 8: Vybrané finanční ukazatele 40
Tab. 9: Další finanční ukazatele 42
Tab. 10: Běžná likvidita 44
Tab. 11: Okamžitá likvidita 44
Tab. 12: Čistý pracovní kapitál 45
Tab. 13: Ukazatel autarkie 45
Tab. 14: Míra finanční nezávislosti 46
Tab. 15: Horizontální analýza vybraných položek Základní školy Josefa Hlávky 47
Tab. 16: Horizontální analýza vybraných položek Základní a mateřské školy Skočice 47
Tab. 17: Rentabilita nákladů doplňkové činnosti 48
Tab. 18: Míra pokrytí ztráty z hlavní činnosti ziskem z vedlejší činnosti 49
Tab. 19: Haléřový ukazatel nákladovosti 49

Seznam obrázků

Obr. 1: Saldo obecních rozpočtů v letech 2006-2023 v mld. Kč 17

Obr. 2: Odvětvové výdaje obcí k 30.9.2022 v mil. Kč 20

Obr. 3: Znak města Přeštice 27

Obr. 4: Rozložení příjmů v letech 2019-2022 31

Obr. 5: Vývoj příjmů v letech 2019-2022 38

Obr. 6: Vývoj výdajů v letech 2019-2022 39

Obr. 7: Vývoj příjmů a výdajů v letech 2019-2022 39

Seznam příloh

Příloha A: Tabulka vybraných položek rozvahy jako podklad pro vybrané finanční ukazatele

Příloha B: Tabulky vybraných položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty hlavní činnosti

Příloha C: Obrázek vývoje autarkie hlavní činnosti ve sledovaných letech

Příloha D: Tabulka použitých údajů k doplňkové činnosti

Příloha A: Tabulka vybraných položek rozvahy jako podklad pro vybrané finanční ukazatele

Vybrané ukazatele rozvahy	2019	2020	2021	2022
Oběžná aktiva	196 954,17	252 267,54	322 949,66	342 035,51
Finanční majetek	155 593,07	206 456,07	259 185,09	268 452,00
Zásoby	174,24	168,78	149,33	165,31
Krátkodobé závazky	31 964,52	34 646,97	39 842,29	61 902,48
Vlastní kapitál	1144428,1	1182090,8	1192317,3	1230281,7
Pasiva celkem	1199590,3	1230935,8	1302397,6	1351797,9

Příloha B: Tabulky vybraných položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty hlavní činnosti

Základní škola Josefa Hlávky				
v tis. Kč	2019	2020	2021	2022
DNM	992,93	992,93	1 179,53	1 179,53
DHM	16 888,23	19 253,99	20 978,28	23 968,11
Zásoby	153,49	52,81	80,50	142,69
Pohledávky	1 517,05	1 838,35	2 980,54	1 808,95
Finanční majetek	9 924,11	9 527,10	10 847,14	10 956,51
Vlastní kapitál	7 666,45	6 943,63	7 178,81	9 131,88
Závazky-dlouhodobé	1 801,55	1 801,55	1 801,55	2 100,00
Závazky-krátkodobé	5 861,37	6 606,74	8 719,50	7 470,97
Náklady	65 426,14	71 965,95	79 942,85	80 545,59
Výnosy	66 179,80	71 795,13	79 855,98	81 092,42
VH	753,66	-170,82	-86,88	546,82
Příspěvek na činnost od zřizovatele	8 490,00	9 300,00	8 867,64	9 100,00

Základní a mateřská škola Skočice				
v tis. Kč	2019	2020	2021	2022
DNM	115,69	162,09	168,85	208,47
DHM	1 183,47	1 404,05	1 558,99	1 671,60
Zásoby	41,67	16,74	13,75	28,77
Pohledávky-krátkodobé	83,74	82,55	219,30	219,34
Finanční majetek	744,47	844,47	1 372,29	937,22
Vlastní kapitál	383,64	428,13	908,94	524,43
Závazky-krátkodobé	486,24	515,63	696,40	660,90
Náklady	5 823,24	6 025,97	6 302,06	6 911,76
Výnosy	5 846,90	6 032,40	6 422,90	6 930,72
VH	23,66	6,43	120,84	18,96
Příspěvek na činnost od zřizovatele	900,00	900,00	900,00	900,00

Aktiva celkem	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola J. H.	37 142,26	38 608,81	43 244,80	47 187,67
Zákl. a mateř. škola Skočice	2 169,04	2 509,90	3 333,18	3 065,40
Oběžná aktiva celkem	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola J. H.	11 594,64	11 418,26	13 908,19	12 908,16
Zákl. a mateř. škola Skočice	869,88	943,76	1 605,34	1 185,33
Pasiva celkem	2019	2020	2021	2022
Zákl. škola J. H.	15 329,38	15 351,93	17 699,86	18 702,85
Zákl. a mateř. škola Skočice	869,88	943,76	1 605,34	1 185,33

Příloha C: Obrázek vývoje autarkie hlavní činnosti ve sledovaných letech

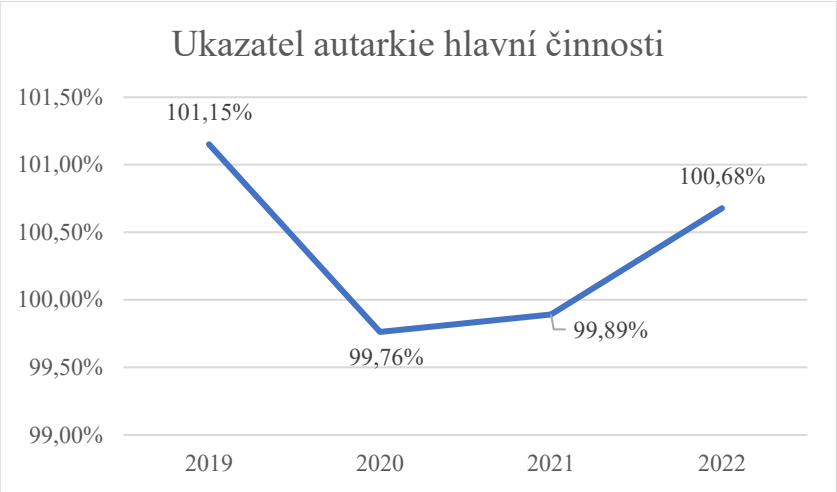

Příloha D: Tabulka použitých údajů k doplňkové činnosti

Doplňková (hospodářská) činnost	2019	2020	2021	2022
Náklady	382 408,57	173 086,27	247 797,93	369 103,84
Výnosy	582 129,50	209 906,50	284 673,00	477 916,00
VH DČ	199 720,93	36 820,23	36 875,07	108 812,16

Abstrakt

Hubková, K. (2023). *Obec a ekonomická činnost* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: územně samosprávný celek, finanční hospodaření, příspěvková organizace, finanční analýza

Tato bakalářská práce pojednává o ekonomické činnosti obcí, přičemž konkrétně je práce zaměřena na finanční hospodaření města Přeštice. V teoretické části práce jsou zpracována teoretická východiska k dané problematice. Představen je historický vývoj územně samosprávných celků, dále jsou definovány základními aspekty obce a organizace, které obec může zřizovat. Praktická část bakalářské práce nejprve charakterizuje vybrané město Přeštice. Následně je analyzováno finanční hospodaření daného města, je provedena finanční analýza dvou příspěvkových organizací. Na základě výsledků z provedených analýz je vyhodnoceno hospodaření města a jím zřizovaných příspěvkových organizací. Před samotným závěrem je navrženo několik doporučení pro budoucí vývoj města. Závěr práce shrnuje řešenou problematiku.

Abstract

Hubková, K. (20232). *Municipality and its economic activity* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: municipality, financial management, contributory organisation, financial analysis

This bachelor thesis deals with the economic activity of municipalities, specifically focusing on the financial management of the town Přeštice. The theoretical part of the thesis deals with the theoretical background to the given issue. The historical development of local self-government unit is presented, then the basic aspects of a municipality and the organizations that a municipality can establish are defined. The practical part of the bachelor thesis first characterizes the selected town of Přeštice. Subsequently, the financial management of the given town is analysed and the financial analysis of two contributory organizations is carried out. Based on the results of the analyses, the management of the town and the contributory organisations established by it is evaluated. Before concluding, several recommendations are proposed for the future development of the town. The conclusion of the thesis summarizes the issues addressed.